

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

T.C.
EDREMIT İLÇESİ
Mahalli İdareler Hizmet
Birliği
Sosyal Hizmet Yayımdır.
Seri : 1

EDREMIT'TE ve YURDUMUZDA EĞİTİM KURUMLARI

Yazan:
Dr. Cemâl ATAMER

1997

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

ATAMER OFFSET - BURHANİYE
Ağustos 1997

ÖNSÖZ

İlçemizin tanınmış simalarından ve hemşehrimiz Sayın Dr.Cemâl ATAMER'in, uzun yıllar emek vererek hazırlamış olduğu, Osmanlı döneminden itibaren, Ülkemizdeki eğitim kurumlarının gelişimiyle İlçemizdeki okulların bu güne kadar geçirdiği evreleri içeren "EDREMİT'te ve YURDUMUZDA EĞİTİM KURUMLARI" adlı kitabın yayınlanması ile; Sosyal, kültürel ve ekonomik gelişmelere bağlı olarak nüfus yoğunluğu hızla artmakta olan ve halen mevcut eğitim kurumlarımızın ihtiyaca cevap vermekte zorlandığı ilçemizde, halkımızın ve bilhassa öğrencilerimizin büyük ölçüde yararlanabileceği bir kaynak ve belgesel teşkil edeceği görülmüştür.

Kitabın bu özelliği dikkate alınarak, Edremit İlçesi Mahalli İdareler Hizmet Birliğinin kültür hizmetleri faaliyeti içinde değerlendirilmek suretiyle basımına karar verilmiştir.

Bu kitabın basımı ve satışa sunulmasıyla ilgili, hiçbir ücret talep etmeksizin tüm telif haklarını Birliğimize devreden ve ilgi alanında önemli bir kaynak teşkil edeceğine inandığım bu kitabın yazarı, Sayın Dr. Cemâl ATAMER'e takdir ve teşekkürlerimi sunarım.

Ali Muhsin NAKİBOĞLU

Edremit Kaymakamı

Mahalli İd.Hz.Bir.Başkanı

ÖNSÖZ

Bu kitabın amacı Edremitli öğrenci ve öğrenci velilerine önce ülkemizin sonra Edremit'in eski ve yeni okullarını tanıtmak ve dünle bugünün eğitim kurumları arasında kıyaslama yapma olanağını sağlamaktır.

Eskiden Havran, Burhaniye, Gömeç ilçeleri de Edremit sınırları içinde bulunduklarından, eski dönem eğitim kurumlarından söz ederken, bugün birer ilçe merkezi olan bu ilçeleri de dikkate alma zorunluluğunda kalınmıştır.

Edremit'in bugünkü okulları hakkındaki bilgiler, Okul yöneticilerinin yazılı ve sözlü beyanlarından, eski döneme ait bilgiler ise değişik basılı kaynaklardan sağlanmış ve önemli bilgiler açıklanırken kaynağın adı ve sayfa numaralarının belirtilmesine özen gösterilmiştir. Yazılı belge sağlanamayan durumlarda da, okulda bizzat okuyan yaşlı vatandaşların bilgilerinden yararlanılmıştır. Edremit'te halen mevcut okullarla ilgili verilen rakamlar 1994 ders yılına aittir.

Bu değerli bilgileri bana aktaran bütün Edremitli hemşehrilerime, bütün okul yöneticilerine ve kitabın basımını sağlayarak Edremit'lilerin hizmetine sunulmasını sağlayan Edremit Kaymakamı Sayın Ali Muhsin Nakipoğlu'na ve Edremit İlçesi Mahalli İdareler Hizmet Birliği Yönetim Kurulu ve Birlik Müdürüne şükranlarımı sunarım.

Dr. Cemâl Atamer

NOT : Kitapta yayınlanan medreselerle ilgili fotoğraflarla, Burhaniye Rüştüyesine ait fotoğrafın dışındaki bütün fotoğraflar kitabın yazarı tarafından çekilmiştir.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

<u>9</u>	1929 Yılında Bölgede Okulların Durumu
<u>10</u>	Medreseler, Enderun Okulları
<u>12</u>	Medreselerde Öğretim Görevlileri
<u>13</u>	Külliyyeler, Vakıflar, Edremit Vakıfları
<u>14</u>	Konuk Odaları
<u>14-15</u>	Tekkeler ve Zaviyeler
<u>16</u>	Sibyan Mektepleri, Amin Alayları
<u>17</u>	Mektebi Rüştîye, Mektebi İdadiler
<u>17</u>	Ezani Saatle Eğitim, Okunan Dersler, Diplomalar
<u>19</u>	Darülfünun
<u>20</u>	Medrese Dışı Yeni Açılan Okullar
<u>21</u>	Harf ve Dil Devrimi
<u>22</u>	Edremit'te Mescit, Tekke ve Medreseler
<u>24</u>	Edremit'te Zaviyeler
<u>24</u>	Edremit'te Ortaokul Düzeyi Okullar
<u>27</u>	Edremit'te Lise Düzeyi Okullar
<u>35</u>	Edremit Meslek Yüksekokulu
<u>37</u>	Edremit İlkokulları
<u>40</u>	Edremit Anaokulları
<u>42</u>	Edremit Eğitim ve Sosyal Yardım Vakfı
<u>43</u>	Edremit Çıraklık ve Kalfalık Eğitim Merkezi
<u>43</u>	Edremit Halk Eğitim Merkezi
<u>45</u>	Edremit'te Darüleytam, Şehir Yayı ve Zümre Yayı Mektepleri
<u>45</u>	Edremit Rum Okulları
<u>47</u>	Kaynaklar

GİRİŞ

1929 yılında Edremit bölgesinde okulların durumu

Ben altı yaşında iken ilkokula başlamam, Cumhuriyetin ilân yılına rastlar. On iki yaşında okulumu bitirdiğim zaman, doğduğum yer olan Burhaniye'de bir kız, bir de erkek mektebi(okulu) vardı. Komşu ilçe olan Edremit'te ise üçü erkek, biri kız olmak üzere dört ilk mektep vardı. Ben ilk mektebi bitirmeden önce Lise ya da Darülfünun(Üniversite) adını duymamışım, ne olduklarını da bilmiyordum. Çünkü ne Burhaniye'de ne de Edremit'te Lise bulunmadığı gibi Orta okul da yoktu.

Bu nedenle ortaokul ve lise eğitimimi Bursa Erkek Lise'sinde Ağabeyim ile birlikte ücretli ve yatılı olarak yapmak zorunda kaldım. Yatılı Okul ücreti 200TL. idi. Ama biz iki kardeş birden aynı Okulda okuduğumuzdan bize %10 indirim yapılyordu. Bu para ile 9 aylık ders yılı süresince hem okuyor, hem de yiyip yatıyorduk. Bugün bu para ile simit dahi almak olanaksız ise de Ortaokula başladığım 1929 yılında dana etinin kilosu 20, zeytinin kilosu 10 kuruştı. Bu açıdan bakılırsa bir babanın iki çocuğunu birden yatılı okutması gerçekten çok zordu.

Bu ekonomik zorluk dışında o yıllarda bir de yol ve araç problemi vardı. Çünkü Bursa'ya şimdi olduğu gibi 3-4 saat içinde gitmek olanağı yoktu. Yollar asfalt değildi. Şose denilen 3-4 santimlik kırma taşlar üzerinden silindirik geçirilerek yapılan bu yolların tamamlanması çok zaman aldığından yolların çoğu bozuktu ve araçlar ancak 20-30 Km hızla gidebiliyorlardı. Sabah Saat:8.00'de kalkan otobüsler ya Amaşçaklı Yokuşu'nun başındaki Bursalı hanında, ya da Güngörmez Köprüsü'nün olduğu yerde öğle yemeği molası verir, akşama doğru Balıkesir'e ulaşıldı. Balıkesir'de doğru dürüst otel de bulunmadığından yolcular genellikle Darp Ali Hanında geceyi geçirir, ertesi gün Bursa'ya gidecek otobüslere binilerek yola devam edilirdi.

Otobüs dediysem şimdiki gibi ortasında yolu olan, iki taraflı koltuklu, çay servisi yapılan otobüsler akla gelmesin. Otobüslerin içinde sadece 4 kişilik sıralar vardı, çoğu posta arabaları olan bu araçlardan da Balıkesir'e günde bir araç kalkıyordu. Bir ikincisi kalkamazdı. Çünkü yolcu yoktu. Yolcu bulmakta zorluk çeken şoförler Balıkesir'den Bursa'ya giderken Susurluk'a gelince arabada sanki arıza varmış gibi davranırlar, Bandırma'dan Balıkesir'e giden trenden Bursa'ya gidecek yolcu çıkmasını beklerlerdi. Bu nedenlerle de Bursa'ya ancak akşam üstü varılırdı. Başka bir deyişle Edremit'ten Bursa'ya gidiş-dönüş 4 gün sürüyordu. Bu zorluk nedeniyle Bayram tatillerinde memleketimize gidemez, yıl sonu tatilinin gelmesini beklerdik.

İşte açıkladığım bu ağır koşullar nedeni ile Edremit'te İlkokulu bitiren öğrenciler arasında Ortaokul eğitimi yapanların sayısı çok azdı. Okuyabilenler de ya Bursa'da, ya da İstanbul'da okuyorlardı. İzmir'de okuyan hiç yoktu. Çünkü sabah kalkıp akşama İzmir'e ulaşabilen otobüs yoktu. 1928 yılında Bursa'da okuyan Edremit, Havran ve Burhaniyeli 18 öğrenci, İstanbul'da okuyan öğrenci sayısı da 8 idi. Bugün Edremit'te 3.048 öğrenci dokuz ayrı lise düzeyindeki okulda eğitim görmektedir. Gurbete gitmeden okul ücreti ya da pansiyon ücreti ödmeden kendi şehirlerinde okuyan bugünkü Edremit'li gençlerin ne kadar şanslı olduklarını hatırlatmaya bilmem gerek var mı?

Geçmiş yıllardaki Edremit Eğitim Kurumları incelenecek olursa, bu kurumlar arasında Mescit, Medrese, Tekke, Zaviye, Mekteb-i İdadî, Mekteb-i Rüşdî, Taş Mektep, Darüleytam gibi değişik adlar altında eğitim yapan kuruluşlara rastlanır. Bu kuruluşların öğretim sistemleri ile bugünkü öğretim sistemini kıyaslayabilmek için önce bu eski kuruluşları incelememiz gerekir. Şimdi en eski kuruluş olan Mescit ve Medreseleri ele alalım.

Mescitler

Secde edilen yer anlamına gelen mescitler, Müslümanların ibadet yerleri idi. Ülkemizde daha çok minbersiz, küçük ibadet yerlerine mescit denildiği halde Türkiye dışındaki Müslüman ülkelerde cami

karşılığı kullanılır. Mescid-i Aksa, Mescid-i Haram gibi...Mescid-i Haram, Mekke'de Kâbe'yi çepeçevre kuşatan yedi minareli, birçok kapısı olan, yeryüzünde yapılmış ilk mescittir. 630 yılında Hz.Muhammed tarafından yaptırılmıştır.(15/1644).(5/8045).

Selçuklar döneminde en meşhur mescitler Konya'da yapılmıştır. Osmanlılar döneminde de önce Bursa'da, sonra da İstanbul'da pek çok mescit yapılmış ve bu mescitler daha sonraki yıllarda açılacak olan medreselerin çekirdeğini oluşturmuşlardır.(5/8045)

Medreseler

Ders görülen yer anlamına gelen medreseler, İslâm Ülkelerinde genellikle İslâm dini kurallarına uygun ders okutulan, din ve hukuk adamı yetiştiren kurumlardır. İlk dönemlerde Cuma namazından sonra ders okutulan cami ve mescitler halinde iken sonraları bu mescitlere öğrencilerin yatıp kalkmalarını sağlayan bir tür öğrenci yurdu niteliğindeki hanlar eklendi, daha sonra da tekke ve hanı birleştiren tek bina dönemi başladı.

Medreselerin ilkokul niteliğini taşıyan ilk örnekleri İslâmiyetten önce Medine kentinde Yahudiler tarafından kurulmuştur.(5-7915). Müslümanlık geliştikçe Mekke ve Medine'de de medreseler açıldı. Medine'deki medreselerde daha çok okuma öğretilirken, Mekke'de okuma ile birlikte yazı yazma, Maviye döneminde ise ayrıca matematik de öğretilmeğe başlandı.

Bir medrese kapısı

İslâm devletleri geliştikçe temel bilimler de önemsenmeye başlandı. Programlarda değişiklik yapıldı ve Nişabur, Bağdat gibi büyük odaklarda Darül İlim denilen kurumlar açıldı. Fıkıh(İslâm Hukuku) ile ilgilenenler arttıkça medreselerin prestiji de arttı. Selçuk Sultanı Tuğrul Bey de ilk medreseyi açtırdı.(13/478).

Selçuklu Veziri Nizamülmülk de medreselerin statüsünü belirleyerek 1067'den başlayarak Nizamiye Medreseleri denilen ve belirli programları uygulayan örgün medreselerin açılmasına öncülük etti. Ömer Hayyam gibi ünlü kişiler bu medreselerde yetişti. Nizamülmülk daha sonra burs verme yeniliğini getirdi. Onun kurduğu bu düzen daha sonra diğer İslâm devletlerinde de benimsendi.

Selçuklularda Anadolu'ya yerleşmeden önce seksen kadar medrese vardı. Bunlar kervansarayların gelirleriyle yönetilirdi. Selçuklu medreseleri arasında ün yapmış çok sayıda medrese vardır. Bunlar arasında Kayseri'deki Çifte Medrese(1205), Konya'daki Karatay Medresesi(1251), Sivas'taki Gök Medrese, Erzurum'daki Hatuniye ya da Çift Minareli Medrese ve daha birçok medrese adı sayılabilir.

Osmanlılar döneminde medrese sayısı daha da çoğaldı. İlk medrese **İznik Orhaniyesi** adı altında Orhangazi tarafından 1331'de kuruldu. Sonra Bursa, Edirne medreseleri açıldı. Bu medreseler, Bilginler, zenginler, ya da Padişahlar tarafından açılırdı. Padişahlar tarafından açılanlara Sultanî,

Ünlü medreselerden söz etmişken Türk kadınları adına yaptırılmış medreseleri de hatırlayalım. 13.yüzyıl sonlarına doğru yaptırılan **Hatuniye Medresesi** Selçuklu Medreseleri arasında en büyüğü(30x48 metre) olmakla beraber Kayseri'deki **Gıyasiye Medresesi** ve **Darüşşifa'sının** Türk Tıp ve Eğitim tarihinde ayrı bir yeri vardır.

Bu medrese 2.Kılıçarslan'ın kızı Melike İsmeddettin Gevheri adına yaptırılmıştır. Melike İsmeddettin Gevheri 1156-1204 yılları arasında yaşamış ve Verem hastalığından ölmüştür. Yapılan tedavilere rağmen o dönemin amansız hastalığından kurtulamayacağını anlayan Gevheri, Ağabeyi **Gıyasettin Keyhüsrev'e** rica ederek şu vasiyette bulunur.(Eğer dilersen kendi mal varlığımla benim adıma bir şifahane(hastane) yaptır ve bu şifahanede ünlü cerrah ve hekim yetişsin ve bu bir vakıf olsun. Bu benim son dileğimdir) der.

Gevheri'nin bu vasiyeti Hükümdar tarafından yerine getirilir ve vefat ettiği 1204 yılında 2800 metrekarelik bir alan üzerinde ikisi hastane birisi de tıphane(Tıp Fakültesi) olmak üzere üç bloklu bir site(Gıyasiye Medresesi ve Darüşşifası) kurulur ve 1206'da hizmete açılır. İki bloklu hastanede hastalar üzerinde pratik dersler verilerek Türk hekimleri yetiştirilmeye başlanır.

Anadolu'da tıp eğitimi Gıyasiye Medreselerinde yapılırken aynı yıllarda Avrupa'da hekimler Tıp okullarında değil kiliselerde yetiştirilmekteydi. Bu nedenle Gıyasiye Medresesi dünyanın ilk Tıp Fakültesi olarak kabul edilmektedir.(24-Makale).

Gıyasiye Medresesinde Alanya'nın fatihi Selçuk Hükümdarı Alaettin Keykubat'ın Sağlık Bakanı Ekmeliddin, Şucauttin Ali Bin Ebu Tahir Yakubi, Seyit Ahmet gibi tıp hekimleri yetişmişlerdir.

Tıp ilimini ayrı bir meslek medresesinde okutmak amacıyla açılan bir diğer medrese de 1399'da Yıldırım Beyazıt tarafından Bursa'da açılmıştır.(27).

Fatih Sultan Mehmet İstanbul'u aldıktan sonra **Medarisi Semaniye** denilen medreseler kuruldu(1470). Bu medreseler, ilköğretimden yüksek öğrenime kadar tüm öğretim aşamalarını kapsayan ünlü medreselerdi. Bu medreselerin ilk bölümüne **Hariç**, orta bölümlerine **Dahil**, yüksek bölümlerine de **Sahn** denirdi.(5/7916).

19.yüzyılda Anadolu'da medreseler daha da yaygınlaştı. Bu bölümdeki medreseleri dört grupta toplamak mümkün. A-Din ve Hukuk, B-Dil ve Edebiyat, C-Felsefe, D-Temel Bilimler. Bu dört grubun kendilerine özgü özel programları vardı.

Bu medreseler de basamak basamakdı. **Miftah**(basamak) medreseleri ile **Hasiyei Tecrit** medreseleri ilk basamak medreseleri idi. Bunların bir basamak üstü olanlara **Telvi**h medreseleri, bunlardan bir basamak daha üstün olan ve yüksek medreselere öğrenci yetiştirenler de **Musile** medreseleri idi. Bugünkü üniversiteler düzeyinde eğitim veren medreselere de **Sahn** denirdi.(1/487).

Kanuni Sultan Süleyman'ın 1556'da kurduğu **Sahnı Süleymaniye**'lerinde Aklî Bilimler yani Tıp, Fen, Matematik, Astronomi gibi pozitif bilimler okutulurken, Fatih Sultan Mehmet'in kurduğu **Sahnı Semani** medreselerinde nakli bilimler yani tefsir, fıkıh, kalem, Arap dili ve edebiyatı gibi dinsel bilimler okutulurdu. En yüksek din bilgisi okutan medreselere de **Darül Hadis** denirdi ki buralarda hadisler okutulurdu.

Bu medreseler yüksek standartta olmaları nedeniyle dünyanın her yerinden öğrenci çekiyordu. İbni Sina, Farabi, Kâtip Çelebi ve Evliya Çelebi gibi ünlü dünya bilginleri bu medreselerde yetişmişler ve bilim dünyasına önemli katkılarda bulunmuşlardır.(29-2).

Yüksek dereceli medreselerin çoğunda öğretim dili Arapça idi. Farsçayı da öğrenmek ve mesleklerinde ileri gitmek isteyenler Mevlevihane gibi yerlere giderler, iyi derecede Farsça öğrenmeye çalışırlardı. Medreselerde asla Batı dili kullanılmamıştır.(12/2252)

Osmanlı hükümeti döneminde 12 aşamalı medreseler açılmış olmakla birlikte, bunların dışında

Kadı(Hakim) yetiştiren **Medresetül Kuzat**, Din uzmanı yetiştiren **Medresetül Mütchassisin**, İmam Hatip ve Vaiz yetiştiren **Medresetülee'imme Velhuteba** gibi özel meslek medreseleri de vardı.(5/7917).

Bir de subay, devlet yöneticisi, sanatkar yetiştiren **Enderunî Humayunî** vardı. Enderun, medrese dışı bir saray üniversitesi idi. Topkapı sarayındaki bu eğitim merkezine yine Topkapı ve diğer saraylarda Enderuna öğrenci yetiştiren okullar vardı.

Enderun ilk kez I.Murat döneminde(1360-1389) Edirne sarayında kuruldu. İstanbul'un alınmasından sonra gelişip kurumlaştı. Daha sonra Topkapı sarayında açıldı. Padişahın en büyük yardımcı grubu olan **İç Oğlanları**(Gılmanî Enderunu), devletin merkez ordusu ile yeniçeri ocağına alınacak Acemi Oğlanları devşirme veya tutsaklar arasından seçilir, çok sıkı bir eğitime tabi tutulurlardı.

Enderun Okulları, dünyada kurulan ilk kamu yönetimi okullarından biridir. Bu okullarda medreselerde okutulan konuların dışında Beden Eğitimi, Türk Örf ve Adetleri, Nezaket Kuralları, Askeri Sporlar gibi konulara özel önem verirler, toplum yaşantısında düzenli ve disiplinli davranışlar geliştirmeye çalışırlardı.

Bu okullar, diğer kurumlardan, özellikle medreselerden farklı laik enstitülerdi. Enderun okullarında eğitim almış kişiler, din, dil ve ırk dikkate alınmaksızın bilgi ve yeteneklerine göre Osmanlı siyasi sistemi içinde yerlerini alırlar ve askeri lider ya da yüksek yönetici olarak görevlendirilirlerdi. Örneğin Sadrazam Sokollu Mehmet Paşa Sırp, Mısır Valisi Mehmet Ali Paşa Arnavut, 1912-1913 yıllarında Dış İşleri Bakanı olan Kapriyel Noradunkyan Ermeni asıllı idiler.(40-2)

Enderun okullarında yetişenler arasında 79 sadrazam, 39 kaptan, 1 Derya kaptan, 3 Şeyhülislâm ve Mimar Sinan gibi bilim ve sanat adamı yetişmiştir. Zamanla bu okul da imtiyazlı grupların eline geçtikten sonra değerini yitirmiş ve 1908 devrinde kapatılmıştır.(40/3)

Medreselerin eğitim düzeyine göre ayrı ayrı adlarla adlandırıldıklarını görmüştük. Bu ayrı medreselerde okuyan öğrencilere ayrı adlar verildi. Örneğin medreseye yeni giren öğrencilere **Çömez**, derslerini biraz ilerletenlere **Şakirt**, Dahil medresesi ya da **Muslai Sahn** da okumaya başlayınca adı **Suhte** olurdu. Farşada yannmış ya da tutuşmuş anlamına gelen bu kelime Türkçemizde **Softa** olarak kullanılmaktadır. Yani din dışında hiçbir bilimsel gerçek tanımayan, bağnaz kişi anlamına gelen yobaz kelimesiyle eş anlamda kullanılmaktadır. Suhte, Dahil ya da Muslai Sahn medresesini tamamlayınca bir üst düzeydeki yüksek okul Sahn medresesine geçerse adı **Danışment**(Şimdiki asistan) olur. Danışment olanlar imarethaneden yemek yeme, iki arkadaşı ile birlikte bir hücrede(odada) parasız oturma hakkını kazanır ve ayda onbeş akçe maaş almaya başlardı.

Sahn medresesini bitiren danışment devletten görev almak isterse, istediği bölgeye göre ya Rumeli ya da Anadolu mülazemet defterine yazılır ve nevbe(nöbet) beklemeye başlar. Nevbe bekleyenlere **Mülazım** denirdi. Tayin sırası gelen mülazım, ya Kaza(yargı) ya da İlmiye(akademi)'yi seçer. Kazayı seçenler Kadı olur, İlmiyeyi seçenler görevlerinde başarılı olursa Muid(Doçent) ünvanını alırdı. Muידlerin bir üst basamağı **Müderrislik**(profesörlük) idi. Bir muידin profesör olabilmesi için mutlaka **Ulemai Rûsum**(resmi bilginler) denen yüksek medreselerden rûsulhu(diplomalı) olması gerekirdi. Buradan diploma almadan müderris olunamazdı. Örneğin çok değerli kitapları olan Evliya Çelebi bu medreseden diploma olmadığı için müderris yapılmamıştı. Bu formalite, değerli bilginlerin medreselerde öğretim görevlisi olmasını önlediği gibi buna başka nedenler de eklenerek medrese eğitim sisteminin yıkılma nedenleri arasına girecektir.

Medrese Eğitim Sistemi :

Medreselerde şimdi olduğu gibi sınıf geçme sistemi yoktu. Yıl bitirme yerine kitabı bitirme yöntemi vardı. Bu nedenle kimi öğrenci kısa dönemde bir üst düzeye yükselirken, kimileri de bir üst düzeye çıkabilmek için yıllarca dirsek çürüttü. Medreselerde bu nedenle her düzey öğrenci için ayrı ayrı sınıflar da yoktu. Aynı topluluk içinde her öğrenci kendi dersini okur, müderris ya da muיד öğrencilerine yardımcı olurdu.

Osmanlılar döneminde medrese denilince akla önce bugünkü ortaokul düzeyindeki okullar, yüksek medrese denilince de bugünkü üniversite düzeyindeki okullar gelirdi. Ortaokul düzeyinde eğitim veren kasaba medreseleri genellikle cami avluları çevresinde yapılan kubbeli sıra sıra odalar şeklindeydi. Öğrenciler **Hücre** denilen taş yapılı, tek katlı odalarda okur, yemeklerini orada pişirir, taş sekilere serdikleri yataklarda yatarlardı. Fatih ve Süleymaniye gibi **Külliyeler** kurulunca, öğrencilerin yemek ihtiyaçları külliyelerin imarethanelerinden karşılanmaya başlandı.(14-2256)

Külliyeye denilen medreselerde aşevi, kitaplık, türbe, hamam, sebil, çarşı, han, muvakkithane(zamanı doğru ölçmeye yarayan aletlerin bulunduğu bina) ve imarethaneler yani yiyecek dağıtan hayır kurumları bulunurdu. Bu imarethanelerden sadece öğrenciler değil, cami personeli, fakirler, Tanrı misafirleri de yararlanırlardı. Bu imarethanelerin giderlerini özel vakıflar karşılardı.

İstanbul'daki medrese, cami ve hastanelere maddi yardımda bulunan vakıflar arasında Edremit Mürdoğlu Vakfının önemli bir yeri vardı. Mürdoğlu Vakfı gelirini 1847'de İstanbul'da açılan ve Türkiye'de ilk sivil hastahane olan(27/147) Alem Valide Sultan Güreba Hastanesine gönderirdi. Bu yardım şimdi de Vakıflar İdaresi aracılığı ile sürdürülmektedir.(26). Bu vesile ile vakıflar ve Edremit Vakıfları hakkında kısa bir açıklamada bulunmak istiyorum.

Vakıflar

Bir görevin(okul, cami, köprü) yerine getirilmesi amacıyla belli koşullar ve resmi yollarda para ya da mülk bağışlanarak oluşturulan bir kuruluştur. Vakıf tüzüğüne Vakıfname denir ve Şer'i mahkemelerinin siciline geçtikten sonra kesinleşirdi. Vakfedilen şeyler devletin koruması altında idi. Devredilemez, satılamaz, miras olarak bırakılamaz, hatta hükümdar bile karışamazdı. Türkiye'de vakıf gelirleri bakımından en ileride olan şehirlerden birincisi İstanbul, ikincisi Edremit idi.(10/162).

Edremit Vakıfları:

1950 yılında Edremit'teki vakıflar Vakıflar İdaresine devredilmeden önce Edremit'te çok sayıda vakıf vardı. O devirde kuyu açan kuyusuna, çeşme yapan, köprü yapan çeşmesine ve köprüsüne sürekli bakımları için bir vakıf kurarak mal bağışlardı. Bu nedenle sayısız vakıf kurulmuştur. 1950 yılında Edremit merkezinde 524, Güre'de 5, Şekveren'de 17, Çıknıç'da 10, Çoruk'ta 11, Biller'de 8, Sarnıç'ta 5, Kırçalar'da 10, Eğmir'de 2, Kızılkeçili'de 9, Avcılar'da 10, Tahtaköy'de 18, Araplar'da 4, Kadıköy'de 16 vakıf bulunmaktaydı.(16/117).

Böyle şahısların cami ya da çeşme yapmak ve bunların giderlerini sağlamak gibi tek amaçlı vakıflar kurulduğu gibi, gelirleri bir köy, bir mahalle halkına tahsis edilen ya da meslek ve sanat erbabına tahsis edilen, yangın, sel gibi beklenmedik durumlarda hizmet veren **Avarız Vakıfları** da vardı ki bu vakıfların gelirlerinden Müslüman olma veya olmama farkı gözetilmeksizin herkes eşit olarak yararlandırılırdı.

Yine devlete vergisini ödeyemeyecek kadar fakir olan kişilere yardım amacı ile hayırsever Edremitliler tarafından kurulan **Emvalimüşterek**'ler vardı ki bunların gelirleri ile fakirlerin cenazesi kaldırılır, yunak, mahalle çeşmeleri, bulgur taşları yaptırılır, fakirlere yardım edilir ve görevi mahalle ihtiyar heyeti yürütürdü.(10). O dönemde Edremit'te belediye teşkilatı yoktu. Edremit Belediye teşkilatı 1877'de kuruldu.(9/17).

Edremit müdürlük yani bucak merkezi olmadan önce devlet gelirleri **Mütesellimler** yani ilçeleri yönetmekle görevlendirilen memurlar tarafından toplatılırdı. 1515 ile 1555 arası Edremit'te 13 mütesellim görev yaptı. 1755'de mütesellimlerin yerini Voyvoda'lar aldı. 1867 yılında Edremit kaza(ilçe) merkezi oluncaya kadar da 11 voyvoda görev yaptı.(9/7-14). Edremit'e Maliye ve diğer devlet daireleri bu tarihten sonra kuruldu.

Mültezimler yani devletin alacağını belli bir bedel karşılığı toplayan kişiler(voyvodalar), genellikle devlete sağladıkları gelirden daha çoğunu halktan toplayarak zengin olmuşlardır. Örneğin 1804

yılında Edremit voyvodası olan Müridzade Mehmet Ağa(Edremitlilerin Mürdoğlu olarak tanıdığı kişi)yı yaşlı Edremitliler şöyle tanımlamaktadırlar.

Mürdoğlu:

80.000 çuval zeytin geliri olan ve arap asıllı olduğu söylenen bir mültezimdi. Çanakkale'den Bergama'ya kadar uzanan bölgenin vergisini topluyordu. Diğer mültezimler gibi halktan devlete gönderdiği paranın çok üstünde para topladığı söylenir. Hatta bazen , tehdit yoluyla halkın zeytin ağaçlarını ucuz fiyata satın alarak binlerce zeytin ağacına sahip olduğu ifade edilir. Edremitli yaşlıların anlattıklarına göre durum padişaha duyurulunca II.Mahmut gözleri görmeyen iki müfettişini Edremit'e göndererek araştırma yaptırır ve sonuçta Mürdoğlu'nun suçu ortaya çıkınca Şeyhülislâm'dan fetva çıkartarak idama mahkum ettirir. Bunu duyan Mürdoğlu yurt dışına kaçmaya teşebbüs ederse de Afyon'da yakalanarak orada asılır. Bu olaydan sonra Padişah yeni bir vakıf kurarak bu vakfa **Sultaniye** vakfı adını verir ve bu vakıftan Mürdoğlu'nun çocuklarına yaşamboyu aylık bağlatır.(26).

Aynı konuda Edremitli bir başka yazara göre Hacı Mehmet Ağa hem Edremit Voyvodası hem de Mukataacısı(toprağın belli bir para karşılığı kiralınması) idi. Hacı Mehmet Ağa'nun göklere çıkan zulmü dolayısıyla **Atabey Ulya'**ya şikayetçiler gider, sonuçta Hacı Mehmet Ağa suçlu bulunarak Anadolu Beylerbeyi merkezi olan Kütahya şehrinde idam edilir.(10-161).

Bu idam olayından sonra haksız servet sahibi olan voyvodalar korkarak, ellerindeki serveti hazineye kaptırmamak için çamurdan farkı olmayan cami ve mescitler yaptırarak, mal varlıklarını buralara vakfederek mallarının korunmasını başarırlar. Edremit'teki Müridoğlu, Alemioğlu, Mehmet Emin Eğa, Hacı Ali Ağa, Zahireci Ahmet Ağa, Hacı Mustafa Ağa gibi voyvodaların vakıfları hep bu şekildeki vakıflardır.(10/162).

Konuk Odaları

Vaktiyle Edremit'in her mahallesinde bir konuk odası vardı. Mahalle halkı sıra ile hergün bu odaya gelen misafirlere ve gariplere yemek yidirirler ve buna **Gezek** denirdi. 1170'de bu odaların yetersizliği anlaşılacak devrin Edremit voyvodası olan Mehmet Emin Ağa bir emir çıkartarak her mahalleye bir **Misafirhane** yaptırmalarını emreder ve Şer'îye mahkemesince de bu kararı onaylatır. Dört duvardan ibaret olan, kerpiçten yapılı bu odalarda büyük bir ocakta ateş yakılarak odanın hem ısıtılması hem de aydınlatılması sağlanırdı.(10/162).

1756'da yeniden yapılan bu odalarda misafir ağırlama dışında gençlere ata binme, kılıç kullanma, okuma yazma öğretilir, harp hikayeleri anlatılır, mertlik, yiğitlik örnekleri verilir, kardeşlik öğretilirdi.(6/25).

Medreselerin yaygın olarak görev yaptığı dönemlerde akli ve nakli bilim kurumları dışında, hem dinsel hem de eğitim, öğretim, sanat kurumları niteliğinde bir kurum vardı ki bunlara tekke denirdi.

Tekkeler

Tekkenin kelime anlamı farsçadaki Tekye(dayanma)'den gelir. İslamda ise tarikat etkinliklerinin yürütüldüğü yapıya denirdi. İlk tekke **Sufi** adıyla anılan ilk kişi olan Ebu Haşim El Kufi tarafından Şam yakınlarındaki **Rembe**'de kurulduğu kabul edilir. Tek oda yada küliye şeklinde yapılmış Tekkeler vardır. **Pir**'in(tarikat kurucusu) türbesinin bulunduğu tekkeye **Pirevi**, öteki tarikat ulularının türbelerinin yer aldığı türbelere **Asitane**, bunların küçüklerin ya sadece Tekke veya **Dergâh**, Mevlevi tekkelerine de **Mevlevihane** denirdi.

Bir mevlevi tekkesi şu birimlerden oluşurdu. Dervişlerin Sema(çalgılar eşliğinde özel giysilerle yapılan tören) yaptıkları mihraplı salon, şeyhin türbesi, dervişlerin(tarikat üyesi, mürid) ibadet ve pehrizleriyle uğraştıkları çilehane, yatakodaları, şeyhin konuklarını kabul ettiği selamlık, şeyhin ve

ailesinin oturduğu konut olan harem, mutfak ve erzak yeri, dervişlerin sema öğrenimi gördükleri döşemelerinde iri çiviler çakılı Meşkhane.

Dervişlerin kendilerine özgü kıyafetleri de vardı. Giydikleri hırka, başlarındaki taç ve biçimlerinden hangi tarikata mensup oldukları anlaşıldı. Derviş kelimesi kapı kapı dolaşan anlamından türetilmiştir.(5/8085).

Tekkelerin kendine özgü bir de edebiyatı vardı. Tekke edebiyatı olarak tanımlanan bu edebiyat, 12.yüzyılda Türkistan'da yetişen **Ahmet Yesevi**'nin hikmetleri ile başlamıştır. Anadolu'da ise bu dalın en büyük şairi **Yunus Emre** idi. Tekkelerde çok şair yetişmiştir. Tekke şiirlerinin genel adı **İlahi**'dir. İlahiler özel bestelerle okunurdu. Tarikatlar arasında müziğe en çok önem veren mevlevilerdir. İtri, Dede Efendi, Zekai Dede Efendi gibi büyük bestecilerimizin mevlevi müziğimize büyük desteği olmuştur.(13/493).

1908'de İstanbul'da 311 tekke vardı. Bunlardan bazıları spor çalışmaları ile tanınırdı. Örneğin okçular meydanındaki Okçular tekkesinde pekçok okçumuz, Zeyrek tekkesinde de pekçok değerli pehlivan yetişmiştir. Tekkelerin dışında bir de tarikata bağlı kişilerin yolculukları sırasında ibadet ve tören yapma ihtiyaçlarını karşılayan yerler vardı ki bunlara **Zaviye** denirdi.

Zaviyeler

Bunlar daha çok yerleşim yerlerinin dışında, yol kenarlarında kurulan gezgin dervişlerin konaklama yerleridir. Dünyada ilk zaviyeler 13.yüzyılda Kuzey Afrika'da açılmıştır. İlk açılışlarında çilecilik yolunu seçenlerin ve onların müridlerinin bannma yerleri idi. Tasavvuf akımları yayıldıkça sayıları da arttı. Zamanla dinsel ve silahlı güç merkezlerine dönüştü. I.Dünya Savaşında İtalyanlara karşı bu güçler savaştı.(13/547).

Zeviyelerde bir ayın alanı, bir mescit, bir din okulu, ayrıca öğrenciler, konuklar, hacılar ve gezginler için bannaklar bulunurdu. Osmanlı devletinin kuruluşu sırasında da Anadolu'nun Türkleşip Müslümanlığın yayılmasında, özellikle Balkanların İslamlaşmasında ve bulundukları bölgelerde güvenliğin sağlanmasında büyük rol oynamışlardır. Daha sonraki yıllarda zaviyeler misafirhanelere dönüşmüştür.(5/12718).

Ülkemizde uzun yıllar öğretime büyük katkıda bulunan medreseler 16.yüzyıl sonlarına doğru yönetim, ekonomi ve askeri durumlarda olduğu gibi bozulmaya başladı. Bilginler sınıfının en yüksek mertebesi olan Rumeli Kazaskerliği Şeyhülislâmlığa devredildi. Tek kaynağı mederse olan ilmiye sınıfı giderek bir aile mesleğine dönüştü. 16.yüzyılda varlıkları birkaç yüzyıl süren **Ulema Aileleri** ortaya çıktı.(13/529). Ulema çocuklarına doğar doğmaz ilmiye mertebelerinin verilmesi, rüşvet, kayırma olayları ilmiye sınıfının bozulmasında önemli rol oynadı. Sahn medreselerini hakkıyla tamamlayan suhteler iş bulamazken rüşvetle kadılık tayinleri başlayınca Suhte Şakaveti denilen ayaklanmalarla bir dizi soygun, baskın eylemleri başladı. 18.5.1876'da bu ayaklanmalara(Softalar Kiyamı) Süleymaniye ve Beyazıt medreseleri öğrencileri de katıldı.

Medreselerdeki bu çalkantı ve gerilemeler nedeni ile medreseler çağın gereksinimlerini karşılayamaz hale gelince, medreseler dışı öğretim kurumları arama ve kurma zorunluluğu ortaya çıktı. Önce Üsküdar'da askeri amaçlı Hendesehane(Mühendis mektebi) kuruldu. Bunu 1776'da çağdaş anlamda subay yetiştiren Mühendishane-i Bahri-i Hümayun(Deniz Harp Okulu) ve Mühendishane-i Berri-i Hümayun(Topçu subayı yetiştiren okul) izledi. (Yıl 1795). (5/6640). Avrupa'dan öğretmenler getirildi, 1827'de Mekteb-i Tıbbiye, 1834'de Harp Okulu açıldı ve en önemlisi ilk öğretim zorunluluğu ilkesi benimsendi. Medreseler, Tekkeler, Zaviyeler hep ergin yaştaki kişilere hizmet veriyordu, oysa eğitime küçük yaştan başlanması gerekiyordu. Medreselerde okutulan kitaplar Arapça idi. Bunları da okuyabilmek için okuma yazmanın erken yaşta öğretilmesi gerekiyordu. İşte bu nedenlerle II.Mahmut 1824'de bir ferman çıkartarak çocukların Sıbyan mekteplerinde okutulmasını ve çırak olarak çalıştırılmamasını emretti.(5/5645).

Sibyan(Sübyan) Mektepleri

Bu okullara İstanbul'da 5-7, taşrada 4-7 yaş arasındaki kız ve erkek çocuklar alınmaya başlandı. Hemen hemen her mahallede açıldıkları için bunlara **Mahalle Mektebi** denirdi. İki odalı taş yapılarından oluştukları için **Taş Mektep** de denilirdi. Bu mekteplerdeki ders pogramı Kur'an okuma, namaz kılmak, dua ezberlemekle sınırlıydı. Dersler öğle namazına kadar sürerdi. Okulun öğretmenleri de genelde cami hocaları idi. Bunların maaşları ya vakıflarca ya da mahalle halkı tarafından ödenirdi.

Mahalle mekteplerinde şimdi olduğu gibi I.Sınıf, II.Sınıf diye sınıflar yoktu. 40-50 çocuklu sınıflarda kara tahta, tebeşir de yoktu. Zaten buna gerek de yoktu. Çünkü her öğrencinin öğrenim düzeyi aynı aynı olduğundan hoca her öğrenciye ayrı ayrı ders öğretilirdi. Ders sonunda kitaptan nereye kadar okunmuşsa kitabın orasına bir mum yapıştırılırdı. Öğrenci ertesi gün derse geldiğinde, kitaba yapıştırılan bu bal mumundan itibaren yeni derse başlanırdı. Ders sırasında çocuk, derslerini hilal denilen yedi santimetre boyunda tahta yada kemikten yapılmış ucu sivri, öteki ucu yuvarlak bir çubuk ile izler veya okurdu. Sınıfta kız çocukları önde, erkek çocuklar arkada otururdu. Oturuş, minderlerin üzerinde ya diz çökerek ya da bağdaş kurarak olurdu. Önlerinde boylarına göre yapılmış rahle(sehpa)ler üzerine kitaplar konarak okunurdu. Çocuklar derslerini yüksek sesle okuyarak ezberlediklerinden çocuk sesleri birbirine karışarak sınıfta bir uğultu oluşurdu. Ama hoca bu uğultuya alışkıktır. Çocuklar arasında yaramazlık yapan olursa hoca elindeki uzun sınıkla öğrenciyi uyarır, aşırı yaramazlık yapanlar da **Falaka**'ya yatırılırdı. Yani öğrenci yere sırt üstü yatırılarak ayak tabanlarına sopa vurularak cezalandırılırdı.

Eskiden falakanın dışında bir cezalandırma yöntemi daha vardı. Bunun adı **Meydan Dayağı** idi. Gelin, bir asker okulunda okuldan kaçan bir öğrenciye meydan dayağının nasıl uygulandığını rahmetli Profesör Dr.Tevfik Salim Paşa'nın ağzından dinleyelim:(Çavuş önce bir beylik kilim getirir meydana serer. Elinde bir deste de değnek. Öğrenci çağırılır selam verip beylik kilimin üstüne yüzü koyun yatırılır. Pantolonu kabarık görülürse bir yastık ya da çamaşır konmuş olmasın diye yoklanır. Subay bir değnek seçer ve cezalının kıcına ceza kaç sopa ise o kadar vurur. Kanuni olarak değneğin omuz hisasından yukarı kaldırılmaması gerekir, ama vuruşlar biraz da dayağı atan subayın mizacına bağlı idi. Dayak atma işi bitince selam borusu çalar, üç defa "Padişahım çok yaşa" diye bağırıldıktan sonra dağılırdı.)(33/34). Görüldüğü gibi o yıllarda öğrenci dövmek sıradan bir olaydı. Hatta (hocanın vurduğu yerden gül biter) denirdi.

Amin Alayları

Sibyan Mekteplerine yeni başlayacak olan çocuklar amin alayı denilen bir alayla birlikte okula götürülürlerdi. Pazartesi ya da Perşembe günleri, bazen kandil günleri tertiplenen bu törenlerde, okula gidecek öğrenciye yeni elbiseler diktirilir. İlif be Cüz'ü(A B C Kitabı) cüz kesesine(kumaştan yapılmış çanta) konarak çocuğun boynuna asılır. Koltuğun altına da üzerine oturacağı minder sıkıştırılarak evinin önünde alayın gelmesi beklenir. Önde ilahiciler arkada amincilerden oluşan amin alayı, önde mektep hocası, yanında **Kalfa**(Hocanın yardımcısı) olmak üzere alay çocuğun evinin önüne gelir. Önce dua edilir, sonra çocuk bir ata veya paytona bindirilir. Çocuğun minderleri bir rahle üstünde olmak üzere **Bevvab**'ın(okul hizmetlisi) başına oturtulur. Böylece oluşan alay okula doğru yola çıkar. Güzel sesli çocuklar yolda ilahiler okur, iki ilahi arasında bir duraklama olur, arkadan gelen çocuklara amin diye kumanda verilir, çocuklar da bir ağızdan amin diye bağırırlardı. İlahiler arasında en ünlüsü(Şol cennetin ırmakları akar Allah deyu deyu) idi. Okula gelince çocuklar ve hoca yerlerini alır, çocuk hocanın elini öptükten sonra minderin üstünde diz çöker ve hoca Elif be cüz'ünü açarak baş taraftaki(Rabiyyessir, vela tuassir, rabbi temmim bilhayır)*1 heceleterek çocuğa okutur. Başlayış dersi sona ermiştir. Çocuk tekrar hocasının elini öperek tören sona erer. Hocaya, kalfaya, bevva ailenin gücüne göre verilen para hediyesinden başka adet üzere ilahicilere, amincilere yani bütün okul çocuklarına birer çil kuruş dağıtıldı.(33/2)

*Anlamı: Allahum kolaylaştır, güçleştirme. Allahım hayırlısı ile bitir.

Sibyan mektepleri 1838'de küçük ve büyük olmak üzere ikiye ayrılırdı. Küçüklerde yalnız Kur'an okutulurken büyüklerde başka dersler de öğretilmeye başlandı. 1846'da yazı ve dil öğretimine başlandı. Kızlara ve oğlanlara birlikte ders veren mektepler bulunduğu gibi kızlara ve oğlanlara ayrı ayrı ders veren mektepler de vardı.

*Anlamı: Allahum kolaylaştır, güçleştirme. Allahum hayırlısı ile bitir.

Mektebi Rüştîye

Şimdiki ortaokul düzeyinde eğitim veren sekiz yıllık bu okullarda **Ensile**(Dil Bilgisi), **İnşa**(Yazma), **Hat**(Güzel yazı yazma), Din ve Ahlak dışında pozitif bilimlerle ilgili dersler de okutulmaya başlandı. Rüştîyeler ders programları dışında Türkçe derslerine yer veren ilkokullarımızdır.

(13/557).

Osmanlı döneminde ilk rüştîye mektebi 1846'da Davut Paşa Mektebi rüştüyeye dönüştürülerek açıldı. 1849'da da Sultan Hamit'in annesi Bezmi Alem Valide Sultan tarafından yaptırılan **Darül Maarif** adlı okul hem rüştîyelere örnek olacak, hem de memur yetiştirecekti. 1852'de sadece 12 rüştîye vardı. 1858-59 ders yılında ilk **Kız Rüştîyesi**(Cevri Kalfa Rüştîyesi) adı altında açıldı. Bu okul, tüm İslâm Ülkelerinde ilkokul düzeyi üstünde açılan ilk öğretim kurumudur.(13/557).

1860'da il merkezinde **Askeri Rüştîyeler** açıldı ve bu okullarda Farsça derslerin dışında Fransızca dersleri de okutulmaya başlandı. 1882'de özel rüştîyeler açılmaya başlayınca rüştîye okullarının sayısı hızla artmaya başladı(1932'den sonra rüştîyelerin adı ortaokul oldu).

1838 ile 1880 yılları arasında bu gelişmeler yaşanırken 1842'de ilk **Ebe Okulu**, 1847'de **Darül Muallimin**(Öğretmen okulları), 1859'da **Orman Mektebi** ile **Mülkiye Mektebi**(Siyasal Bilgiler), 1860'da **Telgraf Mektebi** ile **Islahane** adı altında Niş ve Rusçuk şehirlerinde Sanat Okulları açıldı. 1863'de ilk **Darülfünun**(Üniversite) kuruldu. 1869'da Maarif Nazırı(Eğitim Bakanı) Saffet Paşa Maarif-i Umumiye Nizamnamesini(tüzüğünü) çıkartarak, ilk öğretimi devlet idaresi denetimi altına aldıktan sonra ilk öğretimi zorunlu hale getirdi.(13/465).

Mektebi İdadî

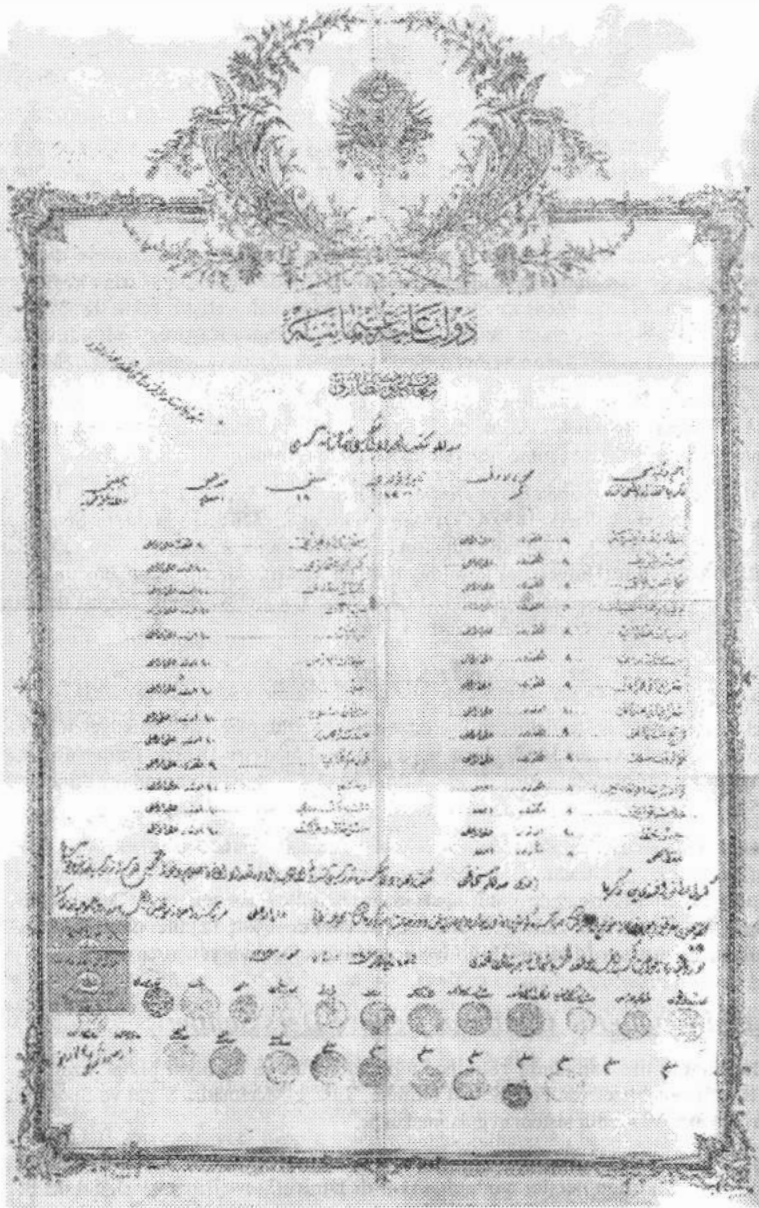
Yüksek okullara öğrenci yetiştirecek lise düzeyinde hazırlık okulu anlamına gelen bu okullar ilk önce 1845'de Bosna'da **Askeri İdadî** olarak açıldı. İlk sivil idadî ise 1873'de Fatih Rüştîyesi yanında **İdadî-i Mülkiye** adı altında açıldı. Bunu Sultan Mahmut türbesi yanındaki ikinci idadî izledi.(13/465).

İstanbul dışında ilk sivil idadî ise bugünkü Yunanistan'daki Larissa'(Yenişehir)'de açıldı. 1890'da beş yıllık(Rüştîye+2 yıl) Gündüzlü İdadiler sancak ve illerde, Yatılı İdadiler ise sadece il merkezlerinde açıldı. Edremit Körfezinde Yatılı İdadî sadece Midilli Adasında vardı. Daha sonraki yıllarda illerdeki idadilere **Sultani** adı verildi. İlk **Kız İdadisi** 1911'de açıldı. İdadiler arasında siyasal bilgiler okuluna öğrenci yetiştiren **İdadîye-i Mülkiye** ve tıbbiye öğrenci yetiştiren **İdadîye-i Tıbbiye** de vardı.

Mektebi İdadilerde Okutulan Ders ve Ders Saatleri:

1930'lu yıllarda lise son sınıfa gelinince öğrenciler fen ve edebiyat olmak üzere iki bölüme ayrılırdı. Bugün genel liselerde Fen, Sosyal bilimler, Türkçe-Matematik, Sanat ve Spor olmak üzere beş dala ayrılmakta ve kredili sistem uygulanmaktadır.

1902 yılında idadilerde ise öğrencilerin diploma alabilmesi için 27 dersten sınav vermek zorunluluğu vardı. Sınava girilen dersler şunlardı: Akai-di Diniye(Dinsel inanışlar), Fıkıhu Şerif(İslâm Hukuku), İlmi Ahlak, Edebiyatı Osmaniye, Kitabeti Resmîye(Resmî yazışma dili), Coğrafyayı Umrani(Bayındırlık C.), Coğrafyayı Osmani, İlmi serveti mülk(Ekonomi), Arapça cevrim ve uygulama

Midilli İdadisi Diploması.

Yazarın babası Lütfü Atamer'e ait olup, aslı Balıkesir Müzesi'ndedir.

ma, Fransızca, Rumca, Tarihi Osmani, Hulasai Kavanin(Kanunların özeti), Hüsnü hat(Kurala uygun yazı yazma), Hıfzısıhha(Sağlık bilgisi), Mihanik(Mekanik), Fizik, Kimyayı uzvi(Organik kimya), Kimyayı madeni, Nebatat(Bitkiler), Hayvanat, Tabakatül arz(Jeoloji), Cebir, Müsellesatü Müsteviye(Düz trigonometri), Hendese-i Mücesseme(Uzay Geometri), Kozmografya, Resim, Hüsnühal, ve Hareket. Görüldüğü gibi o dönemde oldukça yüklü bir ders programı okutuluyormuş. Sınavlarda verilen tam not değeri 10 idi.36x55 santim ebadında olan Şehadetname' (Diploma)lerde 25 ilgilinin mühürü bulunuyordu. Örneğin babamın Midilli İdadisi'nden aldığı diplomada diplomayı onaylayan kişiler olarak kimlerin mühürü yoktu ki... Mektep Müdürü, I. ve II.Md. Yardımcıları, 8 Öğretmen, Müftü, Ticaret Reisi, Ticaret Odası Kâtibi, Vaiz, Müderris, Muavenet Vapuru II.Kaptanı, Süvarisi, Topçu Yüzbaşısı, 2 Piyade Teğmeni, Yazısı okunamayan daha iki kişi.

Yatılı Okullardaki Ders Saatleri

Eskiden Ezani saat kullanılırdı. Yani akşam üstüleri güneş batarken saatlerin 12'yi gösterdiği saat sistemi. Bu uygulamada aynı boylam çizgisi üzerinde olmayan şehirlerin saatleri ayrı ayrı idi. Bu nedenle şimdi olduğu gibi yurdun her yerinde okullarda dersler aynı saatde başlamazdı. Yöresel saate göre başlarlardı. Örneğin yatılı bir okulda ders saatleri şu şekilde programlanıyordu: Sabah yataktan kalkış saati mevsime göre zevelden(Güneşin öğle üzeri tepe noktasında olduğu an) 6 ile 9 saat önceden başlar. 2 saat yıkanma, giyinme ve müzakereye(mütalâ, etüt saati) ayrılır. Yarım saat dinlenmeden sonra bir sonraki birinci derse girilir. Yarım saat dinlenmeden sonra bir saatlik ikinci derse girilir. Dersten çıkınca 1,5 saatlik arada namaz kılınır, yemek yenir ve bir saatlik üçüncü derse girilir. Yine yarım saat tenefüsten sonra dördüncü ders yapılırdı.

Bu son dersten çıkılınca gündüzcü öğrenciler evlerine gider, yatılı öğrenciler için ise yarım saatlik dinlenmeden sonra akşam müzakeresi başlar. Müzakere sonunda bir saat onbeş dakikalık arada akşam namazı, yemek ve dinlenme molasından sonra günlük ders programı tamamlanırdı.

Eğitimde yenileşmelerin sürdüğü 1889-1893 yılları arasında Osmanlı İmparatorluğu sınırları içinde eğitim yapan 18.098, yeni yöntemlerle eğitim yapan 3570 kurum vardı. O yıllarda Hüdavedigar Sancağı Balkesir, Bursa, Kütahya, Afyon Sancakları ile Eskişehir kaza merkezinden oluşuyordu. Hüdavedigâr Sancağı sınırları içinde 4 İdadî okulu, 24 de Rüştiye okulu vardı. İdadîlerin ikisi Bursa'da idi. Gündüzlük iki İdadîden birisi Afyon'da birisi de Balıkesir'de idi.(36/Harita).

İdadiler ve Sultaniler medreselere göre daha modern okullardı. Dini bilgiler dışında pozitif bilimlere de yer veriliyor, öğrenciler eğitim düzeyine göre ayrı ayrı dersliklerde okuyorlardı. Acaba o dönemin bu modern okullarına en çok kimler itibar ediyordu?

1827'de batıya yönelik Tıp Okulu açıldığı zaman okuldan diploma alan ilk mezunların %80'ini gayri müslümler oluşturuyordu. Cumhuriyet döneminden önce Anadolu'ya bakıldığında sivil hekimlerin hemen hepsi bu nedenle gayri müslim, Rum ve Ermenilerden oluşurdu.

1871'de Sultanilerden mezun olanlara baktığımızda mezun olan ilk sekiz kişinin hepsinin gayri müslim, 1872'de mezun olan 14 öğrencinin birinin Türk diğerlerinin gayri müslim, 1873-1875 yıllarındaki 26 mezunun sekizi Türk gerisi yine gayri müslimdi. Diploma alan bu vatandaşların daha ileri yaşlardaki durumlarına bakıldığında Türkler okullarda Öğretmen, Müdür, Vali olmuşlar. Gayri müslimler ise sefaethanelerde Müsteşar, Doktor, Mühendis, Paris'te Avukat olmuşlar.(36/708).

Darülfünun

Bugünkü üniversitenin karşılığı olan bu ad, değişik dönemlerde Darülim, Darül ulum, Darül Fununu Sultanî, Külliye, Camia gibi adlarla da adlandırılmıştır. İlk Darül funûn 4 Ocak 1863'te **Darül Fünun-u Osmani** adı altında Çemberlitaş'ta Nuri Efendi Konağı'nda kuruldu. Konak iki yıl sonra yanınca kapatıldı. Türbe civarında yine açıldı. Eğitim programına 1908'de Hukuk, 1912'de Kimya, Jeoloji, Doğu Dilleri, Coğrafya alındı. 1919'da Rektörlük ve Senato kuruldu. Cumhuriyet'in ilanından

sonra Beyazıt'daki Harbiye Binası(şimdiki bina) Darülfünuna verilerek **İstanbul Darül Fünunu** adını aldı(24.4.1924). 31.5.1933'de maarif vekaletine devredilerek **İstanbul Üniversitesi**'ne dönüştü. Batı'dan özellikle Almanya'dan Yahudi menşeli değerli Profesörler getirildi. Benim tıp tahsilim o yıllara rastlar. Hocalarımızın çoğu Alman'dı. İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi ilk mezunlarını 1940 yılında verirken ben de bu ilk mezunlar arasında bulunuyordum.

1934 yılında Üniversitelere şimdi olduğu gibi sınavla girilmiyordu, isteyen istediği fakülteye kayıt olabiliyordu. Ancak mühendis mektebine ücretsiz yatılı girebilmek için sınavı kazanmak, tıbbiyede Sağlık Bakanlığı adına ücretsiz yatılı okuyabilmek için lise mezuniyet diplomasının iyi veya pek iyi derecede olması yeterliydi. Bu amaçla tıp talebe yurtları açılmıştı. Diplomasını alan yurt mezunları Sağlık Bakanlığı emrinde 4 yıl zorunlu görev yapıyordu.

İptidai Mektepler:

1871 Tanzimatından sonra başlayan yenileşme akımı öğretimde de değişiklik yapılmasına yol açınca, sibiyan okullarından ayrı olarak 1872'de Nuruosmaniye Camii'nde örnek bir iptidai mektep açıldı. Aynı yıl iptidai mektep sayısı İstanbul'da 22'ye yükseldi.

1869'da devlet denetimi altına giren ilköğretimin parasız olması zorunluluğu 1913'de sağlandı.(5/5645). 1924'de çıkarılan **Tevhidi Tedrisat**(eğitimin birleştirilmesi) kanunu ile mahalle mektepleri önce maarif vekaletine bağlandı. 22 Mart 1926'da tamamen kaldırıldı, yerine şimdiki **İlkokullar** kuruldu. Aynı kanun ilkokullara 5 yıl süre verirken, ilkökul öğrenci yaşı 6-14 yaşlarıyla sınırladı. Ders programı içine Türkçe, Matematik, Sosyal Bilgiler, Din Kültürü, Ahlak Bilgisi, Müzik, Resim ve Beden Eğitimi derslerinin okutulmasını öngördü.

Mahalle mektepleri döneminde devlet okulları yoktu. Medreseler gibi mahalle mektepleri hocaları da aylıklarını vakıflardan yada öğrenci velilerinden sağlıyordu.

İlköğretimde bu değişiklikler yapılırken 1883'de **Mülkiye Mühendis Mektebi**(Teknik Üniversite), 1893'de Baytar Mektebi(Veteriner Okulu), 1913'de Medresetül Eimme Vel Huteba(İlk İmam Hatip Lisesi) açıldı. Bu okullarda imam ve hatip şubesi ile ezan ve ilahi şubeleri vardı. Bu okullara medreseden ayrılanlar ile Rüştîye mezunları alınır, mezun olanlar da camilerde imam ve müezzin olarak görevlendirilirdi.

1914'de **İslahı Medarris Tüzüğü**(medreselerin ıslahı) ile medreseleri yeniden düzenlemek amacıyla **Darül Hilafeti Aliye** adlı medreseler açıldı ise de istenilen sonuca varılamadı. 1917'de Darüilhan adıyla müzik okulu açıldı. 1923'de bütün idadiler liseye dönüştürülürken 3.3.1924 tarihli tevhidi tedrisat yasasıyla bütün eski eğitim kurumları kapatıldı, Miil Eğitim Bakanlığına bağlandı. Bakanlığa da din adamları yetiştirmek amacıyla darülfünunda ilahiyat fakültesi, İmam-Hatip okulları açma yetkisi verildi. İlkokullarda eğitimin Türkçe yapılma zorunluluğu getirilerek okul-medrese ikiliği ortadan kaldırıldı.

Yine 1914'de Şeriye ve Evkaf Bakanlığı kurulurken 1924'de medreseler, (23/178). 30.11.1925'de de Tekke ve Zaviyeler kapatıldı.(32/104). 19 Mayıs 1928'de **Yüksek Mühendis Mektebi** kuruldu.(32/104).

1928 Kasım ayında Latin Harfleri kabul edildiği zaman ben ilkokulu Arap harfleriyle yazılı kitaplardan okuyarak mezun olmuşum. Bursa Lisesinde ortaokula başladığım zaman ise yeni harflerin uygulanmasına yeni başlanıyordu. Bu nedenle ne dersi olursa olsun hoca sınıfa geldiğinde ilk onbeş dakikada yeni harflerin okunuşu, yazılışı öğretilir, ondan sonra asıl derse başlanırdı. Günlük gazetelerin bazı sütunları yeni harflerle bazı sütunları da eski harflerle basılırdı. Latin harfleriyle ilk gazete 01.10.1928 tarihinde yayınlandı.(32/104).

Latin harfleriyle eğitim memlekette okuma yazma oranının birden artmasına neden oldu. Çünkü yeni harflerle okuma da yazma da çok basitti. Oysa Arap harfleri ile yazı ağızdan çıktığı gibi yazılmıyordu. Örneğin **Kaymakam** kelimesi yazılırken **Kaimemakam** şeklinde yazılır, Kaymakam

okunur. Berusa yazılır Bursa okunurdu. Ama bu kelime Bervese de okunabilirdi. Bu nedenle, değil ilkokulu bitirenler, Üniversiteyi bitirenler bile, özellikle Arap kökenli kelimeleri imla hatasız yazmaları mümkün değildi.

01.01.1929'da yeni harfleri halka öğretebilmek için **Millet Mektepleri** açıldı. Genç, yaşlı, erkek, kadın bu okullara giderek latin harfleriyle okuma ve yazmayı öğrenmeye başladı.

01.01.1929'da liselerde Farsça ve Arapça dersleri kaldırıldı. 12.07.1932'de **Dil Devrimi** başlatıldı. Bu tarihten önce okul kitaplarında terimlerin tamamına yakını arapça idi. Arapça kelimeleri bol Osmanlıca denilen bir dil kullanılıyordu. Bir örnek vereyim: Ben ilkokulda okurken Geometri dersinde bize (bir üçgenin alanı, tabanı ile yüksekliğinin çarpımının yarsına eşittir) diye öğretileceğine (bir müsellehin mesahayı sathiyesi, kaidesi ile irtifasının hasıl zarbının nüsfaına müsavidir) şeklinde öğretilirdi. Kozmoğrafya dersinde hocamız alfa yıldızını anlatırken (Alfa yıldızı doğudan doğar, başucu noktasından geçer, batıda kaybolur) demezdi de(alfa kevkibi meşrikten zuhur eder, semtüreisten mürur ile mağripte nihan olur) derdi.

02.02.1935'de Kız Teknik Öğretmen Okulu, 02.11.1940'da Ankara Teknik Öğretmen Okulu, 20.11.1943'de İstanbul Teknik Üniversitesi kuruldu.12.05.1949'da din dersleri okullarda seçmeli ders olarak okutulmaya başlanırken 01.03.1950'de tekke ve türbeler yeniden açıldı. 04.11.195'de din dersleri okul programlarına girdi. 13.9.1956'da ortaokullarda din dersi okutulması kararlaştırıldı. 19.11.1959'da Yüksek İslâmEnstitüsü, 08.6.1963'de özel eğitim kurumları yasası çıktı. 01.10.1982'de ilk ve orta öğretimde din dersleri zorunlu dersler arasına girdi.(32/105-6).

Son yıllarda Üniversite sayısı 53'e yükseldi. Bu üniversitelere bağlı fakülte sayısı 424, yüksekokul sayısı 335, devlet konservatuarı sayısı 6'dır. Üniversitelere bağlı olmayan bir devlet konservatuarıyla bir devlet yüksek okulu vardır. Üniversite fakülteleri arasında İngilizce eğitim veren 12 fakülte bulunmaktadır.(17).

Yine son yıllarda üniversitelere öğrenci yetiştiren klasik liseler dışında Endüstri Meslek, Kız Meslek, Ticaret Meslek Liseleri ile yabancı dille eğitim veren Anadolu Liseleri, Anadolu Otelcilik ve Turizm, Anadolu Aşçılık Meslek, Anadolu Sekreterlik gibi çok değişik Anadolu Okulları açıldı. Bu okullarda okuma olanağı sağlamayan kişilere de Çıraklık Eğitim ve Halk Eğitim Merkezleri açıldı.

Edremit'te Mescit, Tekke ve Medreseler

Edremit Mescitleri:

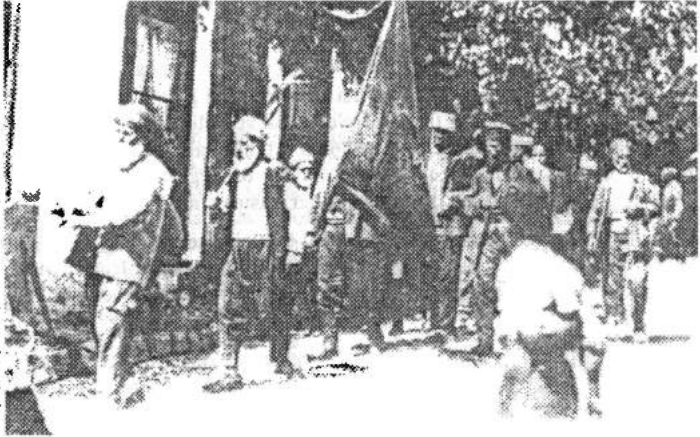
Camiler kent yada semt ölçeğinde ibadet yeri ise, mescitler de mahalle ölçeğinde hizmet sunan ibadet yerleri idi. Edremit'te de mahalle aralarında mescitler vardı. Fakat birisi dışında bu mescitlerin kesin yerleri bilinmemektedir.

Dedeler Mescidi, Çayıcı Caddesi üzerinde idi. Tahtadan yapılı minaresi vardı.(19).

Edremit Tekkeleri:

Edremit'te eskiden kaç tekkenin mevcut olduğu da kesin olarak bilinmemektedir. Kurşunlu Camiinden pazar yerine giderken sağ tarafta kalan bölgedeki Şih Haydar Beyin evinin tekke olarak kullanıldığı ve burada dervişlerin tören yaptıkları bilinmektedir.

Edremitli yaşlılarca tekke olarak kesin bilinen yer, Pırasa Camii karşısına rastlayan Gazi Celal Caddesindeki Hacı Bekir Efendi'nin evinin yanındaki tekkedir. Tekkeler kapatıldıktan sonra bu tekke binası bir süre ana okulu olarak kullanılmıştır. Bu

Edremit'te Tekkelerin kapanış töreni

arada Hekimzade Mahallesindeki Efe Mescitinin 1873'de Kadiri Tekkesine dönüştürüldüğü(6/21), 1878 yılında da Havran'da Hacı İshak Bey Tekkesinin açıldığı bilinmektedir.(6/18).

Edremit Medreseleri:

Edremit'te ilk medresenin hangi yılda açıldığı bilinmemektedir. 1985 yılında yayınlanan Osmanlı Şehirleri adlı kitapta Edremit'te Alemizade, Kurşunlu, Ağa Camii Medreselerinde iki yüz yıl önce eğitim yapıldığı belirtilmektedir. 1924 yılında çıkartılan Tavhidi Tedrisat(Eğitimin birleştirilmesi) kanunu ile yurttaki bütün medreseler kapatıldığında Edremit'te dört medrese vardı. Bunlardan birisi Camivasat Mahallesinde, şimdiki belediye binasının bulunduğu yerde idi. Beş odalı olan bu medrese 1699 yılında yaptırılmıştı.(9/10). Belediye binası yaptırılırken belediye tarafından yıkılmıştır.

İkinci medrese, şimdiki pazar yerinde bulunan ve 15. yüz yılda Hekimzade Molla Yusuf Sinan tarafından yaptırılan Ağa Camii(Kurşunlu C.) avlusunda idi.(43/11). Çok harap olduğu için 13.2.1949'da Özel İdare tarafından yıktırıldı.

Üçüncü medrese, şimdiki Alemizade İlkokulunun olduğu yerde ve Alemizade Camii avlusu içinde idi. Cami 1734'de(9/10), Medrese ise 1781'de yapılmıştır.(9/20).

Dördüncü medrese 1810 yılında yapılan Bıçakçılar Camii avlusunda idi. 1891 yılında yanmış

olan(9/20) bu medrese hakkında da, daha fazla bilgi edinmek mümkün olmamıştır. Bıçakçılar Camii, şimdiki Emniyet Müdürlüğünün olduğu yerde idi.

Edremit Medreseleri hakkında daha geniş bilgi 1901 ve 1902 yıllarında zamanın Eğitim Bakanlığının Arap harfleriyle yayınlanan yıllık dergide(Salname-i Nazareti Maarifi Umumiye) bulabildim. Bu dergi yayınlandığı yılda Havran, Gömeç Edremit'e bağlı olduklarından bu beldelerdeki medreseler de Edremit Medreseleri arasında açıklanmaktadır.(Gömeç 1905'de Edremit'ten ayrılmıştır.) 1902 tarihli bu yıllık dergide Edremit'te 11 medrese bulunmaktadır.

1-Alemizade Medresesi: Beş odalı olan bu medresenin kurucusu Hacı Mehmet Ağa'dır. Müderrisi Hüseyin Efendi, Okuyan öğrenci sayısı 9'dur.

2-Alimizade Medresesi: Tuzcu Murat Mahallesindeki bu medresenin kurucusu Hacı Mustafa Ağa'dır. Müderrisi Mehmet Efendi, öğrenci sayısı 12'dir.

3-Emin Ağa Medresesi: Gazi Celal Mahallesindeki bu medresenin kurucusu Emin Ağa'dır. Müderrisi Ahmet Efendi, öğrenci sayısı 30'dur.

4-Yeni Medrese: Edremit'ten Havran'a girilirken sağ tarafa düşen, Havran'daki bu medresenin kurucusu Hacı Mustafa Efendi'dir. Müderrisi Hacı Ethem Efendi, öğrenci sayısı onsekizdi. 1922 yılında müderrisliğini yapan Hacı Ethem aynı zamanda Edremit Müftüsü idi. Haftada üç gün at ile Edremit'e gelir, müftülük görevini yapardı.(19).

5-Camikebir Medresesi: Havranda Camikebir Camii avlusunda L şeklinde on odalı olan bu medresenin kurucusu Alemizade Hacı Mustafa'nın oğlu Hacı Ahmet Ağa'dır. On öğrencisi vardı. 1920'lerde müderrisi Arnavut Hacı Raşit Efendi idi. HMedrese 1923'de yıkıldı.(19).

6-Vasat Medresesi: Havran Belediyesi civarında, şimdiki Orta Camii'nin olduğu yerde on odalı bir yapı idi. İki katlı olan binanın altında çarşı vardı.(19). Medresenin kurucusu Alemizade Hacı Mustafa'dır. Müderrisi Ali Efendi idi. Yedi öğrencisi vardı.

7-Ebubekir Camii Serifi Medresesi: Havran'da şimdiki Ebubekir Camii avlusunda 10-15 odalı bir medrese idi.(19). Kurucusu Hacı Mehmet Ağa olan bu medresenin 1901'de müderrisi Ali Efendi, öğrenci sayısı 25 idi. 1915'de müderrisi Tavşanlı Ali Efendi idi.(19).

8-Tahta Medresesi: Edremit'in Tahta Köyündeki bu medresenin müderrisi Osman Efendi, öğrenci sayısı 7 idi. 1915'de müderrisi Şaşı Hoca idi.(19).

9-Emrutabat Medresesi: Armutova, bugünkü adı ile Gömeç'teki bu medresenin kurucusu Molla Yusuf, müderrisi Ömer Efendi, öğrenci sayısı 69'du.

10-Hamidiye Medresesi: Hüseyin Efendi tarafından kurulan bu medrese Havran'da idi. Müderrisi Hüseyin Efendi, öğrenci sayısı 7 idi.

11-Sıdkıye Medresesi: Kurucusu Hasan Efendi, öğrenci sayısı 7 idi.

Aynı yılda **Burhaniye**'de de üç medrese bulunmakta idi. Bunlar da:

Camikebir Medresesi: Şimdiki Kocacamii'nin kuzeyine düşen şadırvanının olduğu yerde bir medrese vardı. Kurucusu Şıh Muhittini Rumi Hazretleri idi. Müderrisi Hafız Şükrü Efendi, öğrenci sayısı 61 idi.

Müftü Efendi Medresesi: Burhaniye'nin Memiş Mahallesindeki bu medresenin kurucusu Hacı Mehmet Ağa, müderrisi Hacı İsmail idi.

Yeni Medrese: Burhaniye'deki bu medreseyi Burhaniye Halkı yaptırmıştır. 1901'de medrese kadrosu boşaldığından öğrencisi yoktu.(1/1295).

Edremit Zaviyeleri

Darüssafa Zaviyesi:

Rodos Şövalyeleri'nin Midilli Adası'nı işgali sırasında Sırbistan'da bulunan Fatih Sultan Mehmet, bu haberi alır almaz hemen Anadolu'ya geçerek Edremit'e gelir. Hazırladığı donanma ile baş veziri Mahmut Paşayı Midillinin geri alınması için görevlendirir(10/67) ve Edremit'te 26 gün kalır.

İşte o günlerde Türkistan'dan Anadolu'ya gelmiş olan Haccaglık tarikatı mensuplarından **Şeyhi İlahi** Edremit'in 1Km kuzey doğusuna yerleşerek burada **Darüssafa** adında bir zaviye kurdu. Bu yerin yakınında bir de Babalar adında bir köy vardı.

Fatih'in isteği üzerine Türk Mutasavvıflarından Sadrettini Kumevi'nin yazdığı Miftah Gayrılıvcut adlı yapıtı bu zaviyede şerhedildi(açıklaması yapıldı). Fatih Şeyhi İlahi'yi daha sonra İstanbul'a aldırdı.(10/67).

Darüssafa'nın adı zamanla değişti ve Darsofaya dönüştü. Darsofa bugün Edremit'in piknik yapmağa en elverişli, Edremit'e en yakın bir sayfiye yeridir. Edremit Çevre Sağlığı ve Doğayı Koruma Derneğinin girişimi ile buranın yolu Belediye tarafından düzeltilmiş, piknik masaları konulmuştur.

Gazi İnebey Zaviyesi:

Şimdiki itfaiye binasının biraz ilersinde, halk arasında Maşat diye adlandırılan yerde bir su kaynağı, bir yunak(halk çamaşır yıkama evi) ve bir de Maşat mezarlığı vardı. İnebey'in kabri de bu mezarlıkta idi.

İnebey Balıkesir'in yöneticiliğini yaparken Mehmet Çelebi ile İsa Çelebi arasında Ulubat Gölü çevresinde kanlı bir taht savaşı başladı. İnebey, iki kardeşin arasını bulmak istedi ise de, kötü bir tesadüf eseri olarak bizzat İse Bey tarafından şehit edilerek Edremit'te Meşheri Bikanı(sergi yeri) civarında yaptırıldığı zaviyeye gömüldü.

Gazi İnebey bu zaviye dışında Balıkesir'de bir medrese, Bursa'da yine bir medrese ile çok kıymetli bir kütüphane ve bir de hamam yaptırmıştır.(10/116).

Gazi İnebey I.Murat ile birlikte Kosova Savaşlarında önemli görevlerde(Hüdavendigar döneminde subaşılık yani başkumandan yardımcılığı), Balıkesir yöneticiliğinde bulunmuş bir Edremit'lidir.(10/116).

Edremit'te Orkaokul Düzeyindeki Okullar

Edremit'te ortaokul düzeyinde eğitim veren iki çeşit okul bulunmaktadır. Bunlardan birisi, hem ilkokul, hem de ortaokul derslerinin birlikte okutulduğu sekiz yıllık **İlk Öğretim Okulları**, diğeri yalnız ortaokul derslerinin okutulduğu üç yıllık **Ortaokullar**.

Cumhuriyet döneminde önce sekiz yıllık eğitim veren okullara **Mektebi Rüştî ve İptidai**, üç yıllık olan da **Mektebi Rüştî** denirdi.

Edremit Rüştîye Mektepleri:

Bazı kaynaklara(9/16) göre Edremit'te ilk rüştîye mektebi 1874 yılında açılmıştır deniyorsa da Edremit'in neresinde, hangi binada açıldığı belirtilmemektedir. Bir 2.kaynak(22/58), Edremit İstiklal Okulundan söz ederken okulun 1869'da hükümet tarafından yaptırıldığını, rüştîye mektebi adı ile açıldığını, 1898'de İnas Mektebi(kız okulu) 1826(?)'da da İstiklal okulu adını almıştır denilmektedir. Bakanlığın aynı yıllığının Gazi okulu bölümünde ise 1311(1895)'de halk tarafından yaptırılan okulun rüştîye, birinci okul, nümune okulu, ortaokul, ticaret idadisi, ilkokul adlarını aldığı(şimdiki Gazi İlkokulu ~~istediliyor~~) yazılmaktadır.(22/57). Yani aynı yıllıktaki rakamlar birbirini tutmamaktadır.

Ancak Eğitim Bakanlığının 1902 yılında yayınlanan yılılığında(Salnamei Nezareti Maarifi U m u m i y e) E d r e m i t R ü ş t i y e l e r i hakkında şu bilgiler verilmektedir:

E d r e m i t R ü ş t i y e Mektebi'nin muallimi evveli İbrahim Fevzi Efendi, Rık'a(bir çeşit yazı stili)

öğretmeni Şerif Efendi, Hat sülüs(bir çeşit yazı stili) öğretmen İsmail Hakkı Bey olduğu, okulda 73 öğrencinin bir de hizmetlinin bulunduğu yazılmaktadır.

Edremit'e bağlı **Havran Rüştisi**'nde de muallimi evvelen Aptülfettah Efendi, yazı öğretmeni Ahmet Muhtar Efendi olduğu, okulda 32 öğrenci ile bir hizmetlinin bulunduğu yazılmaktadır.

Burhaniye Rüştie Mektebi'nde ise, muallimi evvel Tayyip Tahir Efendi, muallimi saninin(ikinci öğretmen) Osman Efendi, güzel yazı öğretmeninin Hasan Efendi olduğu, okulda 52 öğrenci ile bir hizmetlinin bulunduğu yazılmaktadır.(1/1287).

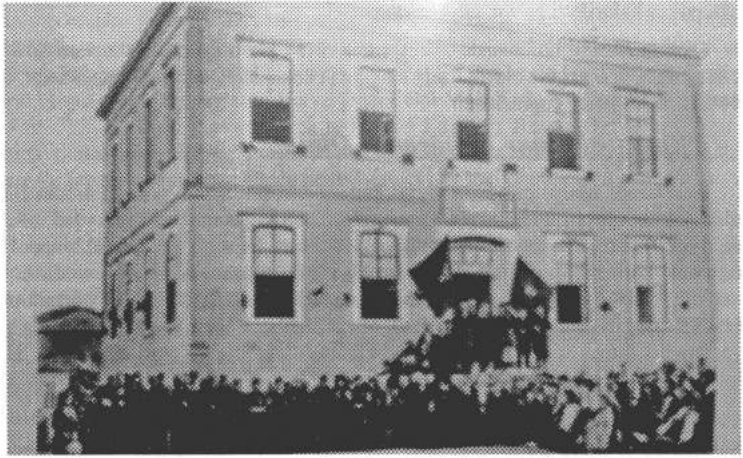
Aynı yılda **Ayızmant'**(Altınova)da da bir rüştie okulu bulunmaktadır.

1914 yılına gelindiğinde, şimdiki Edremit Çıraklık Eğitim Merkezinin bulunduğu binada bir Mektebi Rüsti ve İptidai'nin bulunduğu Tuzcu Murat Mahallesi Muhtarı Yusuf Onaran' ın açıklamasından anlaşılmaktadır. Bu ilköğretim okulunun ilk bölümünde okuyan Yusuf Onaran'ın anlatıklarına göre, okulun birinci sınıfına devrei ula bir(birinci dönem), ikinci sınıfına devrei ula iki, üçüncü sınıfa devrei mutavassıta(orta), dördüncü sınıfa devrei mutavassıta iki, beşinci sınıfa devrei âliye(yüksek bölüm), altıncı sınıfa devrei aliye iki, yedinci sınıfa da devrei aliye üç deniyormuş. Yani ilk ve orta okul bir arada imiş. Kendisinin okuduğu dönemlerde okul müdürü Abidin Bey, Ulumu diniye(din dersleri) öğretmeni İbrahim Efendi, Kur'anı Kerim dersi öğretmeni Osman Hoca, Tarih ve Coğrafya derslerine Şah Mehmet Sarf ve Nahiv(gramer) derslerine Şükrü Bey, Matematik ve Geometri derslerine Avukat Faik Kemal Beyin eşinin kardeşi Tahir Bey geliyormuş. Bu öğretmenlerin bir bölümü de okulun yanbaşındaki İdadî okulunda da öğretmenlik yapıyorlarmış.(20).

Edremit'te halen sekiz yıllık eğitim veren beş ilköğretim okulu bulunmaktadır. Bunlardan:

Nihat Tansoy İlköğretim Okulu:

4.11.1959'da Akçay'da, eski gazhane binası ilkokula dönüştürülerek açılmıştır. 4.2.1968'de Akçaylılar bir dernek kurarak gerekli girişimler yapıldıktan sonra devlet tarafından yeni bir bina yapılarak 1969'da **Akçay İlkokulu** açılmıştır. 1989'da ilkokul binası yanındaki arsada, Akçay'da oturan Nihat Tansoy tarafından bir katlı ve beş derslikli ortaokul binası yaptırılarak **Nihat Tansoy Ortaokulu** adını alan okul 1989 Eylül ayında eğitime başladı. İlk ve Ortaokullar aynı arsa içinde bulunduklarından okul ilköğretim okuluna dönüştürüldü ve adı bu kez **Nihat Tansoy İlköğretim Okulu** oldu. 1992 yılında okul binası yetersiz hale gelince devlet tarafından binaya iki kat daha

Burhaniye Mektebi Rüştisi'nin açılış töreni

eklendi ve kaloriferli hale dönüştürüldü.

Okulun ilkokul bölümünde 292'si erkek, 275'i kız olmak üzere toplam 567, orta bölümünde de 181'i erkek, 156'tısı kız olmak üzere 336, ana okulunda 39 öğrenci okumaktadır. Okulda 38 öğretmen ve 1 hizmetli görev yapmaktadır.

Yılmaz Akpınar İlköğretim Okulu:

Hekimzade Mahallesinde mezarlık karşısındaki bu okulun arsası Edremit Belediyesi tarafından, okul yapım masrafı da Yılmaz Akpınar tarafından sağlanmıştır. Okulun kalorifer ve çevre duvarları da devlet tarafından yaptırılmıştır. Temeli 29 Ekim 1974 de atılan okul binası 1985-86 ders yılında öğretime başlamıştır. Okulda iki basamaklı eğitim yapılmaktadır. Beş sınıflı birinci basamakta 161 kız, 189 erkek öğrenci, üç sınıflı ikinci basamakta ise 73 kız, 85 erkek öğrenci okumaktadır. Okulda kredi sistemi uygulanmakta, yabancı dil olarak İngilizce öğretilmektedir. Okulda bir müdür, iki müdür yardımcısı olmak üzere 22 öğretmen bulunmaktadır. Halen okul avlusunda sekiz derslik yeni bir binanın yapımı sürdürülmektedir.(17).

Avcılar Köyü İlköğretim Okulu:

1934 yılında devlet tarafından yaptırılan sekiz sınıflı bu okulda 65 kız, 79 erkek öğrenci eğitim görmektedir. Öğretmen sayısı 14'tür. Okulda bir de hizmetli bulunmaktadır.(17).

Güre Köyü İlköğretim Okulu:

1934 yılında devlet tarafından yaptırılan on sınıflı okulda 84 kız, 97 erkek öğrenci okumaktadır. Okulda 15 öğretmen ve bir hizmetli görev yapmaktadır.

Zeytinli Köyü İlköğretim Okulu:

1937'de devlet tarafından yaptırılan bu okul 10 sınıflıdır. Okulda 195 kız, 215 erkek öğrenci okumaktadır. Okulda 32 öğretmen, bir hizmetli bulunmaktadır.

Edremit Özel Ortaokulu:

Edremit'te sadece ortaokul eğitimi yapan üç sınıflı bu okul, Gazi Celal Mahallesi, Gazi Celal Caddesinde(Pırasa Camii'nin karşısındaki cadde) Edremit'in fethi esnasında şehit düşen Gazi Celal'in kabrinin bulunduğu bir binada açılmıştır. İki katlı olan bu bina tarihi bir bina. Bu bina ana okulu, Cumhuriyet, İstiklâl Okulu ve Edremit Orta Sanat Okulu binası olarak da kullanılmıştır.

Özel Edremit Orta Okulu 1931-32ders yılında kapanan ana okulunun eşyalarından yararlanarak eğitime başlamıştır. Okul müdürü İsmail Hakkı Bey, Müdür muavini de Maarifci Yusuf Orhan Beydi. Öğretmenler arasında Göz Doktoru Nuri Bey(Biyoloji), Dr.Ziya Erman(Nebatat), Balya simli kurşununu Edremit'e taşıyan Demiryolu Mühendisi Enver Bey(Matematik), Şah Mehmet Bey(Noter Mehmet Semredü) (Tarih-Coğrafya) ve bir ara İttihat Hanım(İttihat Günsan) (Tarih), Orhan Bey(Türkçe), Dr.Cemalettin Bey (Fransızca), Avukat Faik Kemal Bey(Yurtbilgisi), Nezihi Bey(Fizik-Kimya) derslerini okutur. Okulda öğrenci sayısı çoğalınca bir ara okulun birinci ve üçüncü sınıfları şimdiki Emniyet Müdürlüğü'nün karşısındaki taş binaya taşınır.

Edremit İlk Resmi Ortaokulu ve Öğrencileri.

Md. Veli Orhan Tüte(en arkada-ortada)

1933 yılında Balıkesir Milletvekili Eczacı Muzaffer Akpınar ile özel elektrik santrali mühendisi Enver Adakan, şehrin merkezi bir yerinde halka karşı birer konuşma yaparak yeni bir ortaokul binası yapımı için Edremit Halkını yardıma çağırırlar. Halkın yardımları ile 18.5.1933'de şimdiki Kız Meslek Lisesinin bulunduğu yerde yeni ortaokul binasının temeli atılır. Devlet de 1500 Lira yardımda bulunarak okul yapımı bir yıl içinde tamamlanır. Üç yıl Gazi Celal Mahallesinde eğitimini sürdüren Edremit Özel Ortaokulu 1934 yılında yeni binasına taşınır ve **Edremit Resmi Ortaokulu** olur. Okulun ilk adı **İkmal Ortaokulu** idi. Eğitime Eylül 1934'de başladı. Gazi Celal'de boşalan binada da belediyenin de yardımı ile Edremit Orta Sanat Okulu açılır.

Resmi Ortaokul açıldığında, okul müdürlüğüne Mahir İz atanır. Matematik öğretmenliğine Abdurrahman Olcayto(Avukat Olcayto Günsan) atanır. Okul öğretmenleri arasında Tarih, Coğrafya öğretmeni Fatma Şerbetçioğlu, Muammer Bey(Türkçe), Necati Bey(Fizik, Kimya), Destane Hanım(Resim), Murat Karabulut(Resim) vardır.

Edremit Ortaokulu devlet okulu olunca, okula Burhaniye ve Havran'dan da öğrenci kabul edilmeye başlanır. 1959'da yeni Edremit Lisesi binası yapılıncı Edremit Ortaokulu lise binasına taşınır. Lise önce bir, iki yıl sonra üç yıllık olur ve 1986 yılına kadar lise ve ortaokul aynı binada eğitimlerini sürdürürler. 1986'da yine Edremit Halkının yardımları ile Edremit Deresi kenarında Mehmet Akif Ortaokulu yapılıncı Edremit Ortaokulu 23.10.1986'da Mehmet Akif Ortaokuluna taşınır. Lise binası da Edremit Lisesine kalır.(17).

Mehmet Akif Ortaokulu:

Edremit Deresi kenarında 6486 m² arsa üzerinde yapılan ve arsası Musa Karagözoğlu tarafından başlatılan Mehmet Akif Ortaokulunun temeli 1984 yılında atıldı. Devlet-Halk İşbirliği ile tamamlandı. Devletin 20, Halkın 60 Milyon TL katkısı oldu. 23.10.1986'da eğitime açılan bu okulda halen çift öğretim yapılmaktadır. Ondokuz derslik olan okulda 614 kız, 920 erkek öğrenci eğitim görmektedir. Okulda 79 öğretmen, 3 memur, 3 hizmetli görev yapmaktadır. Okul Müdürlüğünü Mehmet Kıcınç sürdürmektedir.(17).

Edremit'te Lise Düzeyindeki Okullar

Edremit Mektebi İdadisi:

Şimdiki liseler düzeyinde eğitim veren bu okullar, 1914 yılında Selanik Mektebi Sultanisi'nin Balıkesir'de açılması kararı verilmesinden sonra 29.8.1914'de Karesi İdadi Mektebi(Balıkesir) Edremit'e taşınır.(41/27). O yıllarda Ayvalık İlçesinde Türkçe eğitim veren idadi yoktur. Ama ruhsatı 1895'de verilen ve Rumca eğitim veren Rum İdadisi vardı.(39/1325).

Edremit'teki İdadi Mektebi şimdiki Gazi Okulunun bulunduğu yerdeki eski binada açıldı. Bu binanın hemen yanbaşındaki ikinci bir bina daha vardı. Bu binada da (İlkokul+Rüştiye) eğitimi yapılyordu. Okul Müdürü 9 dil bilen Hüseyin Beydi, her derse girerdi. Türkçe öğretmeni Karagüdüklü Mehmet Ali Bey, Tarih ve Coğrafya öğretmeni Şah Mehmet Bey(Noter Mehmet Semratedü)'di. Doğm tarihi Ebced hesabıyla Şah kelimesine uyduğu için kendisine bu lâkap takılmıştı. Matematik ve Geometri derslerini Avukat Faik Kemal Bey'in damadı Tahir Tekin Bey, Gramer derslerini âlim Şakir Bey, Arapça ve Farsça derslerini Vaiz Münecim Şükrü Efendi veriyordu.(26). Edremit İdadisi bina onarımı nedeniyle bir yıl sonra Camivasat Mahallesindeki Askeri Hastaneye(şimdiki Astsubay Lojmanlarının bulunduğu yere) taşındı. Onarımdan sonra boşalan binaya Gazi Okulu taşındı. 1962'de harap olan bina yıkılarak yerine şimdiki Gazi Okulu binası yapıldı. Daha önce de Gazi Okulu olarak kullanılan binada da değişim ve onarım yapılarak Edremit Çıraklık-Kalfalık Eğitim Merkezi oldu.

Edremit Mektebi İdadisi 1922-1923 ders yılında kapandı.(20).

Edremit İdadi Okulundan diploma alanlar arasında Sayıdzade Hasan ve Dr.Kamil Emin'in kardeşi Fadıl Güneş(General), eski Edremit Belediye Başkanlarından Lütfü Alemioğlu, Cevdet

Denizer(Midilli İdadisi'nde de okudu), Tahiri Harimi, Hüseyin Karabıyık, Horozlu fabrikanın sahibi Hacı Remzilerin İhsan İrmak, Fabrikatör Ahmet Akıllıoğlu vardı.

Tahiri Harimi İdadi okulunu tamamladıktan sonra Kahire Medreselerinde de okumuş, geniş din bilgisi olan bir kişi idi."Tarihte Kütüphaneler", "Nakli İlimler", "Edremit Tarihi" adlı yapıtları vardır.(26). Sayın Tarihçi Mahir İz "Yılların İzi" adlı kitabında Tahiri Harimi'den söz ederken «İlimle meşgul bir zattı. Çevrede geniş bir şöhrati vardı ama okuduklarını anlatacak bir çevre bulamamıştı.» demektedir.(30/240).

Berber Hüseyin Karabıyık ise, İdadi okulunu bitirdikten sonra, İstanbul'daki Fatih Medreselerinde okumuştur. Farsca, Arapça ve Fransızca bilen Karabıyık, Edremit ve İzmir Camiilerinde vaizlik yapardı.(26).

Edremit Lisesi:

1928 yılında Edremit'te lise ve ortaokulun bulunmadığını daha önce belirtmiştik. 1931 yılında Özel Ortaokul, 1934 yılında da Devlet Ortaokulu açılır ama, okulu bitiren öğrencilerin çoğu yine Lise Eğitimini yapamazlar. Mali durumu müsait olan öğrencilerin bir kısmı Bursa ve İstanbul yatılı liselerinde okurken bir bölümü de İstanbul-Sirkeci Otellerinde konaklayarak eğitimlerini sürdürmeye çalışırlar. İşte otel köşerlerinde, pansiyonlarda çok güç şartlar altında lise eğitimi yapmaya çalışan Edremitli gençleri bu sıkıntılardan kurtarmak amacı ile fabrikatör Süleyman Tuncel, Ticaret Odası Başkanı Eczacı Ali Bilen, yönetim kurulu başkanı Mustafa Eğilmez, Atıf Erke ve İbrahim Yüksel'in öncüllükleri ile Edremit'te özel bir lise açmaya karar verilir. Ticaret Odası yöneticilerinin yardımları ile Ticaret Odasının büyük salonu **Özel Edremit Lisesi** birinci sınıf öğrencilerine tahsis edilir. Ön sıralarda kız öğrenciler, arka sıralara da erkek öğrenciler oturtularak derslere başlanır.

Okulda ders vermeyi Edremit'teki yüksek tahsilli serbest meslek sahipleri ile bir kısım ortaokul öğretmenleri fahri olarak üstlenirler. Ticaret Odası bu kişilere sembolik olarak ders başına beş lira nakdi yardım yapmayı da üstlenir. Okul öğretmenleri arasında İngilizce ders veren Avukat Tank Aktüs, Ortaokul öğretmenlerinden Tarih hocası Cavit Cengiz hatırlananlar arasındadır.

Lise birinci sınıfta dersler sürerken, Belediye Başkanı Ali İleri, Atıf Erke, Süleyman Tuncel, Hasan Sait, Vergi Müdürü Turhan Bey, Ortaokul Müdürü İbrahim Gürtunca, Erkek Sanat Okulu Müdürü Hasan Akyarlı'dan oluşan bir heyet Edremit Lise Yaptırma Derneği'ni kurar ve Başkanlığa Süleyman Tuncel getirilir. Daha ileriki aylarda yönetim kuruluna ben de katıldım.

Yönetim Kurulu göreve başlayınca, belediyeden lise için arsa isteğinde bulunur, Edremit Lise'sinin şimdi bulunduğu yer Edremit Belediyesi'nce tahsis edilir. Lise binası için arsa tahsisi yapılırca, fabrikatör Sabit Ertür kendi adına üç derslikli bir lise binası yapmayı önerir, hazırlık çalışmaları arasında inşaat malzemeleri de inşaat yerine taşınmaya başlanır. Ancak dernekçe, Sabit Ertür tarafından yaptırılacak bina küçük ve yetersiz görülerek bakanlıktan yeni bir proje istenir. Bakanlıktan gelen proje uygun görülünce, bakanlık projesinin dernekçe uygulanmasına karar verilir. 1956'da başbakan Adnan Menderes'in de hazır bulunduğu bir törenle lisenin temeli atılır. Önce Ticaret Odası 15.000TL.'lık nakdi yardımda bulunur. Halk da adeta yardım yarışına başlar. O günlerde temininde sıkıntı çekilen teneke, kostik, çuval gibi mallardan Ticaret Odası'na alınan tebellürler lise yaptırma derneğine aktarılır. Sabit Ertür de inşaat alanında bıraktığı malzemelerin dışında muhtelif tarihlerde 17.000TL. kadar nakdi yardımda bulunur ve 1.500.000TL. harcanarak lise binası tamamlanır. Bina'nın döşenme masrafını da Edremit Halkı karşılar. Bina yapımı 1959'da biten liseye önce Adnan Menderes Lisesi adı verilmek istenirse de **Edremit Lisesi** adı verilmesine karar verilir. 1959'da Edremit Ortaokulu ve Ticaret Odası'ndaki lise I.sınıfı bu yeni binaya taşınır. Hem ortaokul, hem de lise birarada eğitim sürdürmeye devam ederler. Ortaokulun yeni lise binasına taşınması ile boşalan ortaokul binasında da **Edremit Akşam Kız Sanat Okulu** açılır. 1986 yılında Mehmet Akif Ortaokulu yine Edremit Halkının yardımları ile yapıp eğitime açılınca Edremit Lisesi'ndeki orta bölümün tamamı Mehmet Akif Ortaokuluna taşınarak, lise binası sadece Edremit Lisesine tahsis edilir.

Edremit Lisesinde halen tek eğitim ve öğretim hizmeti sürdürülmektedir. Kredili Sistem de uygulanmaktadır. 597 erkek, 610 kız okumakta, yabancı dil olarak İngilizce, Fransızca, Almanca öğretilmektedir. Okulda fen, edebiyat, sosyal bilgiler, Türkçe, Matematik, Sanat, spor ve yabancı dil dalları bulunmaktadır. Okulda 35 öğretmen, 3 memur, 3 hizmetli görev yapmaktadır.

Okul açıldıktan beri müdürlük görevlerini yapanlar sıra ile:

Nihat Ergüder, Zeki Piran, İbrahim Gürtunca, Mehmet Rıfat Büke, Faik Eroğlu, Şaban Öztuna, Sabahattin Başa, M.Hidayet Pasin, A.Selçuk Gürel, Necat Akpınar, Mehmet Ozan, Halil İnce, İsmet Erbaş.

Edremit Kız Meslek Lisesi:

1959 yılında Edremit Ortaokulu yeni yapılan lise binasına taşınunca boşalan binada **Akşam Kız Sanat Okulu**, 1959-1960 arası **Kız Sanat Okulu**, 1963-1964 arası **Kız Enstitüsü** ve **Kız Meslek Lisesi** olarak hizmet verir. Ancak beton-aşşap karışımı yapılan bina hem eskimiş, hem de okul gereksinimlerini karşılayamaz duruma geldiğinden 1986 yılında yıktırılarak yerine Yılmaz Akpınar ve Erdem Akpınar tarafından tek kat üzerine kaloriferli yeni bir bina yaptırılır. Edremit Kız Meslek Lisesi halen bu binada eğitim vermektedir.

Edremit Kız Meslek Lisesi 4 ayrı bölümden oluşmaktadır. Orta Bölüm, Lise Bölümü, Pratik Sanat Bölümü, Anaokul Bölümü. Lise bölümü de 3 ayrı lise şeklindedir. Edremit Kız Meslek Lisesi, Anadolu Kız Meslek Lisesi, Kız Teknik Lisesi. Anaokulu okulun avlusunda, ayrı bir binadadır. Bu bina 1980 yılında, masrafı eski Edremit Belediye Başkanlarından Faruk Serpil'in eşi tarafından karşılanarak Edremit Eğitim ve Kültür Vakfı tarafından yaptırılmıştır.

Edremit Kız Meslek Lisesi binası, 10 derslik, 9 atölye, bir laboratuvar bir konferans salonu, bir kitaplık, bir şef odasından oluşmaktadır. Okul döner sermaye ile çalıştığından dışardan sipariş alabilmektedir. Okulun pratik sanat bölümünde, nakış, el sanatları, çocuk gelişimi, ev yönetimi, beslenme ve resim dalları vardır.

Halen ortaokul bölümünde 154, lise bölümünde 184, pratik sanat bölümünde 165, ana okul bölümünde 40 olmak üzere okul 543 öğrenciye hizmet vermektedir. Okulda 1 Müdür, 5 müdür yardımcısı, 4 Bölüm şefi, 28 Meslek dersi öğretmeni, 23 Kültür ders öğretmeni, 3 memur, 2 hizmetli görev yapmaktadır.

Edremit Endüstri Meslek Lisesi:

Endüstri Meslek Lisesi

1934 yılında, Gazi Celal Caddesinde Özel Edremit Orta Okulundan boşalan binada Edremit Erkek Orta Sanat okulu açıldı. Üç yıl eğitimi burada sürdürdükten sonra 1937'de okul, Camivasat Mahallesinde şimdiki

Ticaret Lisesinin bulunduğu arsa üzerinde kurulan saçtan yapılmış barakalara taşındı. 1962'de aynı arsa üzerinde devlet tarafından yaptırılan yeni sanat okulu binasına taşındı. O yıllarda ben de 12 yıl süre ile bu okulda Sağlık dersi öğretmenliği ve Okul Hekimliği görevinde bulundum.

1946-47 öğretim yılında ağaç işleri, metal işleri ve tesviye bölümleri vardı. 1981-82 öğretim yılında bu bölümlere elektrik, 1990-91 ders yılında sıhhi tesisat bölümü eklendi. 1974'de Endüstri Meslek Lisesine dönüşen okul 15.3.1989'da Akçay yolu üzerindeki yeni binasına taşındı.

Otuzbin metrekaarelik bir arsa üzerine inşa edilen Endüstri Meslek Lisesinde kredili sistem uygulanmaktadır. Sadece elektrik bölümünün son sınıf öğrencileri için klasik usulde sınıf geçme uygulanmaktadır. Gelecek yıl bütün okul kredili sisteme dönüşmüş olacaktır.

Okul binasında her bölüm için ayrı ayrı olmak üzere 13 büyük atölye bulunmakta, yabancı dil olarak İngilizce, Fransızca ve Almanca öğretilmektedir. 1989-90 öğretim yılında sıhhi tesisat bölümü de açılarak okuldaki eğitim dalı beşe çıkarılmıştır. Okulda ayrıca 24 odalı bir de pansiyon vardır. Her odasında üç yatak, duş ve WC bulunan bu odalar Hizmet İçi Eğitim Başkanlığının düzenlemiş olduğu kurs ve seminerlere katılanların barındırılmasında kullanılmaktadır. Okulda bir kapalı salon ile 200 kişilik bir yemekhane, 100 kişilik bir de konferans salonu bulunmaktadır.

Okulda 467 erkek, 4 kız olmak üzere toplam 471 öğrenci eğitim görmektedir, eğitici olarak 33'ü Teknik, 20'si Genel kültür olmak üzere toplam 50 Öğretmen, bir Müdür, 4 Müdür yardımcısı 2 Memur, 5 Teknisyen 4 Hizmetli görev yapmaktadır.

Edremit Teknik Lisesi:

1989-90 yılında Edremit Endüstri Meslek Lisesi yapısı içinde açılan bu lisede eğitim aynı öğretmenler tarafından yapılmaktadır. Teknik Lisede şimdilik sadece elektrik bölümü bulunmaktadır. 59 erkek, biri kız olmak üzere 60 öğrenci okumaktadır.

Endüstri meslek Lisesinde sıra ile şu kişiler müdürlük yapmışlardır: Osman Baykal, Cemal Sancar, A.Rıza Yörükoğlu, Ahmet Topçu, Sadık Kandemir, Hasan Akyarlı, Adnan Tüzün, Hasan Sengün, Mukim Bilgili, Hikmet Gürdal, Mustafa Uzuner.

Edremit Ticaret Meslek Lisesi:

Edremit Ticaret Meslek Lisesi'nden söz etmeden önce ülkemizdeki ticaret ile ilgili okullara kısa olarak değinmekte yarar görmekteyim.

Ülkemizde ilk ticaret okulu **Hamidiye Ticaret Mektebi Alisi** adı ile 16/11/1883'de açılmıştır. Öğretim süresi üç yıl olan bu okulda; 1902 yılında bir yıl süreli hazırlık sınıfı açılarak, Fransızca eğitimi sağlanmaya çalışıldı. 1910'da programlarına mali cebir, daktilografi, stenografi dersleri, 1914'de de ticaret hukuku, ticari hesap, defter tutma kursları açılarak 1915'de **Ticaret Mektebi Alisi** adını aldı.

1915'de okulun birinci bölümü (orta bölümü) üç yıl süreli idi. İkinci bölüm ise yüksek bölümdü. Ticaret, Banka, Ticaret-Sanayi, Ticaret-Konsolosluk ihtisas dalları vardı. 1927'de Milli Eğitim Bakanlığına bağlanarak dört yıllık olunca adları **Orta Ticaret** oldu. 1935'de de İzmir'dekilere lise sınıfları eklendi.

Bu gün ülkemizde çok değişik amaçlı ticaretle ilgili liseler bulunmaktadır. Bunları bu küçük kitaba sığdırmak mümkün değil. Ancak çok kısa bir özet yapılacak olursa; Bu okulları 7 grupta toplamak mümkündür.

1-Ticaret Liseleri: Bunlar iş alanlarına yetenekli insan yetiştiren, yüksek öğretime hazırlayan, ortaokul üzerine üç yıl eklenmiş liselerdir.

2-Akşam Ticaret Lisesi: Gündüzleri okula gitme olanağı bulunmayan öğrenciler için açılmış okullardır. Programları gündüz ticaret liseleri gibidir.

3-**Anadolu Ticaret Liseleri:** İş alanlarına yabancı dil bilen eleman yetiştiren bu okullarda; Hazırlık sınıfında yoğun yabancı dil eğitimi yapıldıktan sonra 10.sınıfta şu dallardan biri seçilir.

- a)Dış ticaret (Kambiyo, gümrük, sigorta vs...)
- b) Bilgi işlem bölümü (Bilgisayar vs...)
- c) Sekreterlik (Yabancı dilde sekreterlik.)
- d) Turizm (Turizm, İşletmecilik, Konaklama..)

4-Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi:

Konaklama endüstrisine (Otel, motel, lokanta) kalifiye personel yetiştiren bu okullarda 10.sınıfa geçen öğrenciler şu üç daldan birini seçerler.

a- Resepsiyon: Bu bölümü seçenler; Resepsiyon, ön büro, muhasebe, otel işletmeciliği, daktilo-grafi, kat hizmetleri konusunda eğitilirler.

b- Servis: Bu bölümü seçenler; Restoran, kat hizmetleri, müşteri ilişkileri, yemek pişirme tekniği öğrenir.

c- Mutfak bölümü: Bu bölümde; Yemek pişirme tekniği, uygulaması, servis tekniği, daktilografi üzerinde eğitilir.

5-Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi

Bu okullarda aynı konular İngilizce olarak öğretilir.

6- Sekreterlik Meslek Lisesi

Bu liselerde 10.sınıftan itibaren haftada iki gün teorik, üç gün de işyerlerinde pratik yaparak eğitilirler. Son sınıfa geçince şu üç daldan birini seçerler. a-Yönetim ve ticaret, b- Hukuk sekreterliği, c- Tıp sekreterliği

7- Anadolu Sekreterlik Meslek Lisesi

Sekreterlik meslek lisesindeki eğitim İngilizce olarak aynen yapılır.

8-Anadolu Aşçılık Meslek Lisesi

Aşçılık üzerine eğitim veren lisedir.(21)

Şimdi Edremit 'teki ticaretle ilgili okullara geelim.

Edremit Ticaret Lisesi:

Edremit'te Ticaret İdadisi diye bir idadiden söz edilmekte ise de, bu idadinin eski Edremit Mektebi İdadî midir, değil midir bilinmemektedir. Edremit'te ilk Ticaret Lisesi 1976 yılında şimdiki halk eğitim merkezinin bulunduğu binada açıldı. Daha sonra okul, Gümrük Mahallesinde İstiklal Okulu'na oradan da 1988'de Camivasat Mahallesindeki şimdiki binasına taşındı. Daha önce sanat okulu binası olan yer, tamir ve restore edilerek daha modern hale getirildi.

Restore edilen bu bina çatısı altında halen, iki okul eğitim vermektedir. Hem Edremit Ticaret Meslek Lisesi, hem de Anadolu Otelcilik Turizm Meslek Lisesi. İkisi de ortaokul mezunu öğrencileri kabul etmektedir.

1992'de Edremit Ticaret Lisesi'nin adı Edremit Ticaret Meslek Lisesi'ne dönüştü.

Edremit Ticaret Meslek Lisesi

Bu lisede ticaret ve bankacılık dallarında teorik dersler yanında yabancı dil olarak İngilizce ağır-

lıklı olmak üzere Almanca ve Fransızca öğretilmektedir. Öğrencilerin teorik bilgilerini pekiştirmek için özel ve kamu sektöründe çalışmalarını sürdürerek beceri eğitimi yapılmaktadır. Öğretim süresi üç yıl olan bu okulda, ders geçme ve kredi sistemi uygulanmaktadır. Bu yöntemle normal liselerde bir öğrenci üç yıl yerine iki buçuk yılda diplomasını alabiliyorsa da, ticaret meslek lisesinde pratik uygulama da yapıldığından okuldan ancak üç yılda mezun olunabiliyor.

Edremit'te ilk ticaret lisesi açıldığında müdür olan Fedai Ayhan halen hem bu okulun müdürü, hem de aynı çatı altındaki Edremit Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi'nin müdürlüklerini birlikte yürütmektedir.

Okulda 27 kültür ders öğretmeni, 18 meslek ders öğretmeni mevcuttur ve her iki okul öğrencilerine ders vermektedirler. Okulda 325 kız, 189 erkek öğrenci okumaktadır. Okulda müdür dışında bir müdür yardımcısı, iki müdür yardımcısı, bir sayman, bir teknisyen, dört memur, ve hizmetli bulunmaktadır.

Ticaret Meslek Lisesinde, Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesinin ve Ticaret Meslek Lisesinin ortaklaşa kullandıkları elektronik hesap makineleri, faks, TV cihazı, video, üç bilgisayar ve bir de minibüsü vardır. Daktilograf dersliğinde 45 daktilo makinesi bulunmaktadır. Okulda bir de, Edremit'in hizmetine sunulan çok amaçlı bir salonu bulunmaktadır.

Edremit Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi:

Edremit Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi ilk kez 1989'da **Otelcilik Turizm Meslek Lisesi** olarak ticaret meslek lisesinin bulunduğu binada açıldı. 1991 yılında Anadolu'ya dönüştü. Okul, biri hazırlık sınıfı olmak üzere 4 yıl eğitim vermektedir. Okulda mutfak ve servis dalları vardır. Eğitim İngilizce olarak yapılmaktadır. Burada da ders geçme ve kredi sistemi uygulanmakta, pratik eğitim ve öğretim için ayrı ayrı mutfak ve servis atölyeleri bulunmaktadır. Mutfak atölyesinde yemek kazanından bulaşık makinesine kadar her türlü mutfak malzemesi, servis atölyesinde de üçüncü sınıf bir otelin lobi ve resepsiyon bölümündeki her türlü olanak bulunmaktadır.

Okulda dersler Ticaret Meslek Lisesi öğretmenleri ile birlikte yürütülmektedir. Altısı İngilizce olmak üzere 27 kültür dersi öğretmeni, 18 meslek dersi öğretmeni tarafından eğitim sürdürülmektedir. Okulun ilk ve şimdiki müdür Fedai Ayhan'dır. İki müdür yardımcısı bulunmaktadır. Öğrenci sayısı : 87'si erkek, 55'i kız olmak üzere toplam 142'dir. Okulun henüz uygulama oteli yoktur. (17).

İmam Hatip Liseleri:

Edremit İmam Hatip Lisesi'nden söz

etmeden önce, Ülkemizde dini eğitim yapan okullardan da kısa bir özet vermek istiyorum.

Ülkemizde halen din eğitimi ve öğretimi Diyanet İşleri Başkanlığına bağlı Kur'an kursları ile Milli

Edremit İmam Hatip Lisesi

İlğitim Bakanlığına bağı İmam Hatip Liseleri, Üniversiteye bağı İlahiyat Fakültesi tarafından yapılmaktadır.

1924 yılında ilk İlahiyat Fakültesi açılırken, aynı yıl, din görevlisi yetiştirecek olan ilkokula dayalı ve dört yıl eğitim yapan İmam Hatip Mektepleri açıldı. Ancak bu okullar yeterli ilgiyi göremediklerinden sayıları giderek azaldı. 1929'da ikiye düştü. (5/5656). 1931'de de kapandılar.

Demokrat parti iktidara gelince Milli Eğitim Bakanlığı'na bağı 10 ay süreli **İmam Hatip Kursları** açıldı. 1951'de de 7 ilimizde **İmam Hatip Okulları** açıldı. Bu okullar önce ilkokula dayalı; Birinci dönemi 4 yıl, İkinci dönemi 3 yıllık olmak üzere 7 yıllık okullardı. 1971-72 ders yılından itibaren orta kısmı 3, lise kısmı 4 yıllık oldu ve adları değişerek **İmam Hatip Liseleri** oldu. Programlarına hem mesleki ,hem de yüksek öğretime hazırlayıcı dersler konuldu. 1985'de Almanca, 1989'dan itibaren de İngilizce ağırlıklı **Anadolu İmam Hatip Liseleri** açıldı. 1991 yılında 389 İmam Hatip Lisesi görev yapmaktadı. (16/117).

İmam ve hatipten söz etmişken din adamlarımızla ilgili kısa bir açıklama daha yapmak istiyorum.

Camilerde Kur'an okuyan ve namaz kıldırarak kişilere İmam, minbere çıkarak hutbe okuyan kişilere de **Hatip** denir. Hazreti Muhammed'den sonra onun vekilliğini yapan halifelere ve mezhep kurucularına da **İmam** denir. İlk Hazreti Muhammet olduğundan, İmamlık mesleğine peygamber mesleği de denir.

Camilerde Kur'an-ı Kerim'in güzel, yüksek sesle ve usulüne uygun olarak (Tilavetle) okunabilmesi için müzik bilgisine ihtiyaç vardır. Bu nedenle Osmanlı Döneminde müezzin ya da imam olacak öğrenciler uzun uzadıya müzik öğrenimi görürlerdi. Bu nedenle bunlar arasından sayısız bestekar yetişmiştir. Osmanlılar döneminde padişah, şehzade, sultan gibi hanedan üyesi kişilerin özel imamlarına **İmamı Sultani** denir ve bunlar Enderun gençleri arasından seçilirlerdi. Genelde İmamı Sultani denince padişahın baş imamı akla gelirdi. Bunların bir derece üst düzeyinde olanlarına **Kazasker** denirdi ki Mareşel'e eşit dini rütbe idi. Divan-ı Hümayun'un doğal üyesi idiler. Kadı ve müderrisleri tayin, şer'i problemlerde hüküm vermek yetkisine sahip idiler. Osmanlılarda ilk Kazasker: Çandarlı Halil Efendi (1362-63) idi. (14/1651) .

Edremit İmam Hatip Lisesi:

Edremit İmam Hatip Lisesi 1974 yılında açıldı. Adı Lise idi ama eğitim orta bir olarak başladı.Orta bölümü bitiren öğrenciler lise bölümünde öğrenime başlayınca, okulda lise eğitimi başlamış oldu. Edremit'in "Harman Tepe" denilen yöredeki okul binası Hayırlar Derneği aracılığı ile Edremit halkı tarafından yaptırıldı. Daha sonra derneğin adı Hayır İşleri Hizmet Vakfı oldu. Şimdiki okul binasının mülkiyeti ve intifa hakkı bu vakfa aittir.

Üç yıl öncesine kadar klasik sistemde eğitim yapılan okulda, üç yıldan beri kredili sistem uygulanmaktadır.

Okul binasının bir bölümü **Yusuf Sinan Öğrenci Yurdu** olarak kullanıldığından ve bu yurttan diğer orta ve lise öğrencileri de yararlandıklarından bina lise ihtiyacını karşılayamamaktadır.Bu nedenle Edremit -Akçay yolu üzerinde yüzbeş dönümlük bir arsa üzerinde Okul-Yurt-Cami-Kapalı spor salonundan oluşan bir kompleks yapımı başlamak üzeredir. Şimdiki 3 katlı okul binasının ikinci kat yapımı ve döşeme giderleri Hacı Hakkı Yercan tarafından karşılanmıştır. (17).

İmam Hatip Liselerinin orta bölümlerinde, normal orta okul programları dışında Kur'an-ı Kerim, Arapça, lise bölümlerinde de yine Kur'an-ı Kerim, Arapça, Akaid, Sıyer (Hz.Muhammed'in hayatı) Hadis, Dinler tarihi, Hitabet ve meslek dersleri okutulmaktadır. (13/526).

Edremit İmam Hatip Lisesinde orta bölümle beraber 21 sınıf, 640 öğrenci, 17 meslek olmak üzere 65 öğretmen, bir müdür, üç müdür yardımcısı, üç hizmetli, biri kütüphane memuru olmak üzere üç memur görev yapmaktadır.(17). 1974'den itibaren okul müdürleri: Ahmet Özdemir, Ahmet Duran, Yusuf Erdemir, Şaban Duman'dır.

Edremit Anadolu Lisesi:

Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olup bir kısım derslerin yabancı dille okutulduğu bu okul, 13 Eylül 1993 yılında Akçay'da öğretime başlamıştır. Balıkesir ili sınırları içinde bu türde eğitim yapan üçüncü okuldur. Diğer iki okul Balıkesir il merkezinde ve Bandırma'dadır.

Okul görevini halen Akçay İlkokulu hizmet binasında sürdürmektedir. Mevcut plana göre yeni Edremit Anadolu Lisesi binası Edremit'e 3, Akçay'a 6 kilometre uzaklıkta yapılmaktadır. Okula ait arsa 22 dönüm olup, Milli Eğitim Bakanlığı'na Edremit Belediyesi'nce devredilmiştir.

Okulda bu yıl sadece hazırlık sınıfı bulunmaktadır. Okulda bir müdür, bir müdür yardımcısı, 3 İngilizce öğretmeni bulunmaktadır. Okul müdürlüğünü Tarih öğretmeni Nedim İmral yürütmektedir. Öğrenci olarak 48 kız, 58 erkek olmak üzere 106 öğrenci eğitim görmektedir.

Bir yıllık hazırlık sınıfından sonra, üç yıl orta, üç yıl da lise eğitimi verilecektir. Orta bölümde normal, lise bölümünde ise kredili sistem uygulanacaktır. Okulda fen, matematik, yabancı dil, sosyal ve sanat dalları olacaktır. Okulda beş öğretmen, bir memur, bir de hizmetli görev yapmaktadır.

Altıoluk Kardeş Çavuşoğlu Lisesi:

1974-1987 yılları arasında Suat Çavuşoğlu tarafından yaptırıldı. Onüç sınıflı olan bu okulda 146 kız, 236 erkek öğrenci okumaktadır. Okulda yirminbeş öğretmenle üç hizmetli görev yapmaktadır.(17).

Edremit Meslek Yüksekokulu

Edremit Meslek Yüksekokulu; Tuzcumurat Mahallesi İstiklal Caddesinde istiklal okulunun bulunduğu binada 26 eylül 1994 günü açılmıştır. İstiklal Okulu da, 9 Eylül İlkokulunun bulunduğu binaya taşınarak aynı çatı altında iki okul birlikte hizmet vermektedir.

İstiklal Okulu binayı boşalttıktan sonra binada yeniden bakım ve onarım yapılmış ve Edremit halkının yardımları ile içi yeniden döşenmiştir.

Okul, Balıkesir Üniversitesine bağlı olarak çalışmakta ve **Makina metal işleri teknikerliği ve Bilgisayarlı muhasebe ve vergi uygulamaları** olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Havran Meslek Yüksekokulunda da aynı konularda eğitim yapılmaktadır. Burhaniye ve Ayvalık Yüksekokullarında ise **Turizm işletmeciliği ve otelcilik** bölümü ile yine **Bilgisayarlı muhasebe ve vergi uygulama** bölümlerinden oluşmaktadır.

E d r e m i t
Yüksekokulu iki yıl-
lıktır. Her ders yılı
ikiyari yıla bölünmek-
tedir. Herbiri 70
işgünü hesabı ile bir-
inci bölüme **Yaz yarı**
yılı, ikinci bölüme de
Güz yarı yılı deniliy-
or. Yaz yarı yılı 20
Şubat -2 Haziran güz
yarı yılı da 26 Eylül
30 aralık arasında
uygulanmaktadır. Her
yari yıl sonunda sınav
yapılmaktadır.

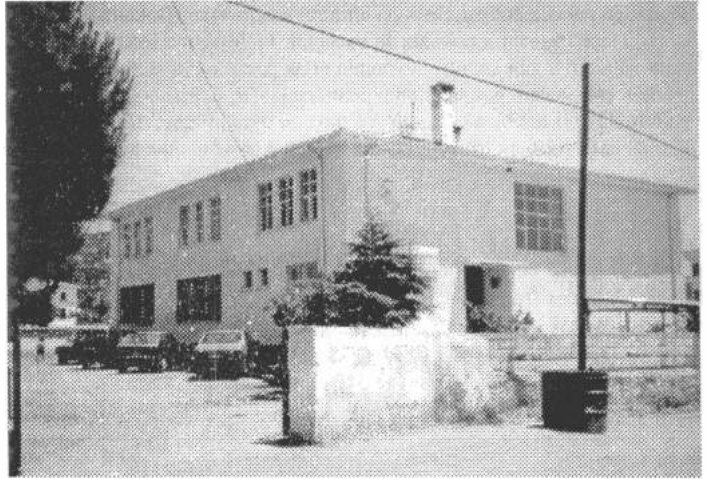
Edremit Meslek
Yüksekokuluna puanı
tutmak kaydıyla her
öğrenci girebilmekte
ise de, meslek
liselerinden mezun

olanlara öncelik tanınmaktadır. Okulda şubat 1995 yılı itibari ile 35'i erkek, 14'ü kız olmak üzere 49 öğrenci bulunmaktadır. Bunlardan sadece ikisi Edremit İlçe sınırları içinden, diğerleri ülkemizin çeşitli yörelerinden gelen öğrencilerdir.

Edremit Yüksekokulu; "Körfez Üniversitesi" adayı olma gayreti içinde çalışmalarını sürdürmektedir. Edremit Huzurevi yakınındaki 30 dönümlük arsada yeni bir okul binası ile bir de yurt binası yapılacaktır.

Okulda güz ve yaz yarı yıllarında şu dersler okutulmaktadır:

Bilgisayarlı muhasebe ve vergi uygulamaları bölümünün birinci yarı yılında: Genel işletme, Genel muhasebe, Bilgisayar program-I, Bilgi işlem, Makro ekonomi, İstatistik. **İkinci yarı yılda:** Muhasebe Tic. Belg., Hukukun temel ilkeleri, Bilgisayar program-II, Envanter ve bilanço, Makro ekonomi, İşletme matematiği, Paket program kullanımı. **Üçüncü yarı yılda:** Maliyet muhasebesi, Bilgisayar prog.-III, Vergileme teknikleri-I, Yöneylem araştırması, Şirketler muhasebesi, Staj denetleme ve doğ. yönlendirilmiş çalışma. **Dördüncü yarıyılda:** Mali analiz, Bilgisayarlı Muh. Uyg., Vergileme Teknikleri-II, Yatırım Planlaması, İş Hukuku, Personel yönetimi, Bitirme çalışması.

Edremit Meslek Yüksekokulu

Makina Metal İşleri Teknikerliğinde de şu dersler okutulmaktadır:

Birinci yarıyıl: Bilgisayar programlamaya giriş, Matematik-I, Teknik Resim, Mukavemet, Teknolojinin bilimsel ilkeleri, Atölye işlemleri ve gereçler.

İkinci yarıyıl: Bilgisayar Programlama, Matematik-II, Meslek Resmi-I Malzeme teknolojisi, Makine elemanları, Soğuk şekillendirme-I, Yönlendirilmiş çalışma.

Üçüncü yarıyıl: Meslek Resmi-II, Makina Bilimi, Makina tasarımı, Isıl işlemler, Soğuk Şekillendirme Makinaları, Sıcak şekillendirme, Kaynak Tekniği-I yönlendirilmiş çalışma.

Dördüncü yarıyıl: Soğuk şekillendirme-II, Kaynak Tekniği-II, Talaşlı şekillendirme ve Tezgahları, İşletme Ekonomisi, Meslek Proje, İş Uygulamaları ve Güvenliği, Metal Süsleme İşlemleri, Atölye uygulamaları.

Bu dersler dışında Türkçe dili, Yabancı dil (İngilizce), Atatürk ilkeleri, İnkılap Tarihi okutulmaktadır. Öğrencilere ders verenlerin bir bölümü Balıkesir Üniversitesi'nden gelerek ders vermektedirler. 26 Eylül 1994'de Yüksek okul açılırken aynı gün ZEYTİNCİLİK ENSTİTÜSÜ de sayın rektör tarafından müjdelenmiştir. Şu anda bilimsel araştırmalar (Doktora, Doçentlik Tezi) düzeyinde yapılmaktadır. Geçen zaman içinde alınan sonuçlar, üreti bazına indirilip, üretim artımı, kalite ıslahı, yağ oranı yüksekliği gibi konularda yörenin ortak pazar konjoktürüne katkı yapacağına ve Türkiye'nin bu yöndeki çalışmalara ışık tutacağına inanılmaktadır. Edremit Yüksek Okulunda Yardımcı Doçent Dr. Müdür Hayrettin Yüksel, Müdür Yardımcısı öğretim görevlisi Güven Okoldan dışında muhasebe, öğrenci işleri memuru, personel-genel işlere bakan memur ve hizmetli bulunmaktadır.

Edremit İlkokulları

Edremit'te medreseler dışında ilkokul düzeyinde okulların ilk kez hangi yılda açıldığı bilinmemektedir. 1764'de Zeytinli köyünde Han Abdurrahman tarafından bir okul, 1836'da Kara Hacı Ahmet tarafından Taylheli Köyünde bir okul, 1903 yılında Havran-Kebir Köyünde bir Rum Okulunun yapıldığı (12/111), 1905 yılında da Gömeç'te Nuru Maarif adında bir okulun yapıldığı ve yapım csnasında yardım amacı ile Edremit'te bir pehlivan güreşi yapıldığı bilinmektedir. (9/26)

1994 yılında Edremit şehir merkezinde 5, Altınoluk'ta 3, Köylerde 19 olmak üzere toplam 27 ilkokul bulunmaktadır. Bu okullar içinde en eski olanları, Alemizade, Gazi, Cumhuriyet ve İstiklal okullarıdır.

Alemizade İlkokulu:

1785 yılında yaptırılan Alemizade Medresesi (9/13), Alemizade Mustafa Ali bin-i Elhaç Ağa tarafından Alemizade Külliyesine dönüştürülür. 1834 yılında da padişah ikinci Mahmut'un buyruğu ile külliye'nin bir bölümü onarıldıktan sonra ilkokula dönüştürülür. (538/19). Cumhuriyet döneminde bir süre İsmet Paşa ilkokulu adını aldıktan sonra 1952'de adı Alemizade ilkokulu olur.

Edremit'in en eski okulu: Alemizade İlkokulu

Okulun yapısı içinde bir de Ana Okulu vardır. Okulda halen 183 erkek, 317 kız olmak üzere toplam 500 öğrenci, 18 öğretmen, bir de hizmetli bulunmaktadır. Cumhuriyet döneminde okul müdürlükleri yapanlar sıra ile: Halit Ak, Muzaffer Ozince, A. Sururi Ozsa, Cemal Kızılcın. Feyzi Gencer, Mehmet Kinçi, Süreyya Rodoslu, A . . N a c i Birolğ'udur. (17).

Gazi İlkokulu:

15.12.1988'de Edremit Maarif

Gazi İlkokulu

Cemiyeti tarafından yaptırılmıştır.(9/20). Şimdiki Gazi Okulunun bulunduğu yerde yaptırıldığında, o bölge Gazicelal mahallesi sınırları içinde bulunduğundan okula **Gazi Okulu** adı verildi. Daha sonraki yıllarda adı **Gazi İlkokulu**'na dönüştürüldü.

23.08.1913'de okul binası Edremit Mektebi İdadisi olunca, Gazi İlkokulu bu binanın yanbaşındaki başka bir binaya taşınır. Bu sırada okul sekiz yıllıktır. Yani İlkokul+Rüştiye şeklindedir.(20). Bir yıl sonra Mektebi İdadî, binanın tamiri nedeniyle Camivasat mahallesindeki Askeri Hastanesine taşınıncı, tamir sonrası binaya yine Gazi ilkokulu taşınır.

25.05.1925'de okulun müdür odasına yıldırım düşer. Yine onarılır. 1962'de tamamı yıkılarak yerine devlet tarafından şimdiki ilkokul binası yaptırılır. (38/19)

Yakınındaki diğer binada da büyük değişiklik ve onarım yapıldıktan sonra bu binada, Edremit Çıraklık Eğitim Merkezi açılır.

Edremit Gazi ilkokulunda 143 erkek, 157 kız olmak üzere 300 öğrenci okumaktadır. Okulda 10 öğretmen, bir müdür, bir müdür yardımcısı ve iki hizmetli bulunmaktadır. Okul müdürlüklerinde bulunanlar sırası ile: Abidin Pak, Ata Ekrem, Şemsettin Erkin, Tahir Mercan, İlyas Kılbaş'tır.

Cumhuriyet İlkokulu:

Bu ilkokul 1909 yılında, eski ilahiyat fakültesi reisi Mehmet Ali Ayni'nin Karesi (Balıkesir) mutasarrıfı olduğu dönemde Edremit'in avarız gelirleri ile yaptırılmıştır. Yaptırılan bina Kurşunlu Camii'nden eski bayramyerine giden yol üzerinde,

Cumhuriyet İlkokulu

şimdi Halk Eğitim Merkezi olarak kullanılan binadır. Okul açıldığında, Karesi Bursaya bağlı olduğundan okula Bursa Valisi Tefik Beyin adı konularak okula **Tevfikiye Okulu** adı verilmiştir.

Yunan işgali sırasında Gazi İlyas okulu bu binaya taşınır ve okula **Birinci İlyas Okulu** adı verilir. Daha sonraki yıllarda **Kız Mektebi**, **Nümune Mektebi** olur. Edremit'in Yunan işgali sırasında İstiklal Okulu bu binaya taşınır. 1923 yılında İstiklal Okulunun adı **Cumhuriyet Okulu** olur. (38/19).

1936 yılında Balıkesir Valisi Ethem Aykut döneminde Camivasat Mahallesinde şimdiki Cumhuriyet İlkokulunun temeli atılır. 1939 yılında tamalanarak şimdiki Halk Eğitim Merkezindeki Cumhuriyet Okulu bu binaya taşınır.(6).

Okulda halen 507 kız, 485 erkek olmak üzere 992 öğrenci okumakta; Bir müdür, iki müdür yardımcısı, 27 öğretmen, bir hizmetli bulunmaktadır. (17).

İstiklal Okulu:

Bu okulun 1869 yılında devlet tarafından Rüştiye Mektebi adı ile yaptırıldığı yazılıyorsa da

(22/58), okulun yapıldığı yer açıklanmamaktadır. Edremit Yunan işgali sırasında şimdiki Halkevinin bulunduğu binaya taşındığında adı Cumhuriyet Okulu (38/19), 1926 da İstiklal okulu olur.(22). Okul dırmadan yer değıştirir.

1972'de Tuzcumurat Mahallesi İstiklal caddesi üzerinde büyük bir arsayı Hasan Saim Sırlan devlete bağışlar. Burada devlet tarafından yeni bir ilkokul binası yaptırılır, İstiklal Okulu buraya taşınır. Boşalan şimdiki Halk Eğitim Merkezi binasında da Edremit Ticaret Okulu açılır. Bina zamanla okul ihtiyacını karşılayamaz hale gelince Tuzcumurat'taki yeni yapılan İstiklal Okulu binasına taşınır, İstiklal Okulu da şimdiki Dokuz Eylül İlkokul binasının olduğu yere taşınarak iki okul aynı çatı altında eğitimi sürdürür. 1989'da Ticaret Okulu Camivasat mahallesindeki şimdiki binasına taşınıncı İstiklal Okulu yeniden Tuzcumunrattaki binasına taşınır ama bu kez 1994'de Edremit Yüksek Okulu binaya yerleşir, İstiklal Okulu yine Dokuz Eylül İlkokulu ile birlikte aynı çatı altında eğitimi sürdürmek zorunda kalır.

Okulda halen 167 erkek, 157 kız olmak üzere 324 öğrenci okumakta; Bir Müdür, 1 Müdür yardımcısı, 10 öğretmen bulunmaktadır. Okul müdürlüğü görevlerini sıra ile: Nedim Alper, Tuncay Yiğit, Naci Derin, Şakir Kaplan, Raif Eren üstlenmişlerdir. (17)

Karagözoğlu İlkokulu:

Fabrikatör Ali Rıza Karagözoğlu tarafından ikiyüzbin lira harcanarak yaptırılan bu okul 29 Ekim 1955 yılında öğretime açılmıştır. Bekirağa Camii'nden Akçay yönüne giden Yılmaz Akpınar caddesi üzerinde 160 m² üzerine yapılan okul binası döneminin en konforlu ilkokulu idi. Zamanla öğrenci sayısı artınca, 1991'de devlet tarafından on derslik bir bina daha eklendi. Halen 22 derslik olan okulda odalardan birisi, İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü olarak kullanılmaktadır. Bir dersliği de **Anaokula** ayrılmıştır.

Anaokul bölümünde 60 öğrenci (21 erkek, 39 kız), İlkokul bölümünde de 764 öğrenci okumaktadır. Okulda üç idareci, 23 öğretmen, iki hizmetli görev yapmaktadır. Okulda bugüne kadar müdürlük yapanlar sırası ile: Ramiz Aktüre, İbrahim Kural, Atilla Bağlayan, Alaetki Keser'dir. (17)

Dokuzeylül İlkokulu:

1965 yılında, eski bayramyeri çevresinde Seyidzade veresesine ait bahçeli bir sabunhane satın alınarak okul inşaatına başlandı. Okul yapımı 1966'da tamalanarak Mart ayında **Yeni Okul** adı ile öğretime açıldı. Yedi derslik ve yedi öğretmenli olan Yeni Okul'un adı daha sonra, Edremit'in Yunan işgalinden kurtuluş günü olan dokuz eylül'den esinlenerek **Dokuz Eylül İlkokulu** oldu.

Zamanla okulun öğrenci sayısının artması üzerine, Balıkesir Valisi Fahrettin Akkut döneminde binaya bir kat daha eklenerek 05.01.1970'de okul on derslikli oldu. Okul bünyesinde bir de, on öğretmenli **Ana Okulu** bulunmaktadır. Okulda 148 kız, 169 erkek olmak üzere 317 öğrenci eğitim görmektedir. Okulda bir müdür vekili, 11 öğretmen, bir hizmetli görev yapmaktadır. Müdürlük görevi yapan öğretmenler sıra ile : M.Asaf Aktan, İsmail Şençaylar, Mehmet Girgin'dir.

Zeytinli-Altınkum Naim Süleymanoğlu İlkokulu:

Bu okul yapımı Akçay'da 1986 yılında başladı, 1988'de mahalle ve kasabanın yardımları ile tamamlandı. Milli Eğitim Bakanlığı'nın da desteği oldu. Beş derslik olan okulda eğitime 1988 de başlandı. Okulda ayrıca müdür ve öğretmen odaları bulunmaktadır. Okul aile birliğinin de katkısı ile okulun bahçe duvarları yine Akçaylılar tarafından yaptırılmıştır.

Okulrda 80 kız, 80 erkek öğrenci okumakta, bir müdür, 4 öğretmen, bir de hizmetli bulunmaktadır. Müdürü Feyzi Gezergeç'dir.

Okula adı verilen Süleyman Naimoğlu 1988 Avrupa ve Dünyü Halter şampiyonu olan kişidir. Edremit'te folklor ve izcilik çalışmaları yalnız bu okulda yapılmaktadır.(17).

Edremit Merkez Dışı İlkokullar:

<u>Okul adı</u>	<u>Kuruluş</u>	<u>Yaptıran</u>	<u>Sınıf</u>	<u>Öğr.(Kız-Erkek)</u>	<u>Öğrtm.</u>	<u>Person.</u>
A.O Merkez ilk. O	1934	Devlet	5	35	31	4 -
A.O Zahit Eroğlu	1991	Zahit eroğlu	11	154	178	12 1
Arıtış	1978	Devlet	2	13	12	2 -
Beyoba	1962	"	1	10	10	1 -
Bostancı	1927	"	5	72	47	6 -
Çamcı	1956	"	4	28	24	3 -
Çamlıbel	1946	"	3	9	10	3 -
Çıkıncı	1947	"	3	21	16	3 -

<u>Okul adı</u>	<u>Kuruluş</u>	<u>Yaptıran</u>	<u>Sınıf</u>	<u>Öğr.(Kız-Erkek)</u>	<u>Öğrtm.</u>	<u>Person.</u>
Dereli	1938	Devlet	2	13	14	2 -
Güre-İlica	1988	"	6	44	50	6 1
Hacıaslanlar	1962	"	1	9	11	1 -
Kadıköy-L.Akpınar	1935-1981	Y.Akpınar	7	121	143	12 -
Kavlaklar	1973	Devlet	1	8	6	1 -
Kızılkışılı	1926	"	6	41	35	6 -
Mehmetalan	1960	"	4	12	17	2 -
Narlı	1947	"	3	18	21	3 -
Ortaoba	1956	"	5	75	105	5 -
Tahtakuşlar	1945	"	2	9	18	2 -
Yaşyer	1960	"	2	23	19	2 -
Yaylaönü	1968	"	2	25	15	2 -
Yolören	1929	"	3	24	45	2 -

Edremit Anaokulları

Ülkemizde 1915 yılına gelinceye kadar yalnızca azınlıkların ve yabancıların **Ana Mektebi** denilen eğitim kurumları vardı. Fransada 1779'da, daha sonra İngiltere ve öteki Avrupa ülkelerinde açılan ana okulları Türkiye'de ilk kez 1915'de Tedrisatı İptidaiye Kanunu muvakkati ile İlk Mektepler yapısı içinde açıldı. Ama yaygınlaşamadı.(5/583). Daha sonra özel sektöre ana okulu açma izni verilince, 1980'den sonra yaygınlaşmaya başladı. Özellikle büyük şehirlerimizde **Kreş**, **Anaokulu**, **Çocuk Yuvası**, **Çocuk Evi** gibi değişik adlar altında özel ve kamu kuruluşlarının açılmaya başlandı.

Bu okullarda amaç, çocuklarda beden, zihin ve duygu gelişmesi, iyi alışkanlıklar kazanması, Türkçeyi doğru ve güzel konuşmasını sağlamaktır.

0-3 yaş arasındakiler için açılanlar **Kreş**, 3-6 yaş arasındakiler için açılanlar **Yuva** olarak bilinirlerse de, bunların denetim açısından İllerdeki Milli Eğitim Müdürlüklerine bağlı olanlarına **Ana Okulu**, Sağlık ve Sosyal Müdürlüklerine bağlı olanlarına **Çocuk Evi** denilmektedir.

Yasalara göre; Çocuk Evleri ana okulları gibi eğitici etkinliklerde bulunmak zorunda değillerse

de, uygulamada ana okullarında da, Çocuk Evlerinde de ilkököl öncesi eğitim verilmektedir. Yasalara göre ana okullarında çalışan eğitici ve yöneticilerin yüksek öğrenim yapmış olmaları aranmaktadır. (13/43).

Edremit Ana Okulları:

Edremitte ilk ana okulu 1929-1930 ders yılında Gazi Celal Caddesinde bir tekkede açıldı. Okulda kardeş iki öğretmen vardı. Birinin adı Emine idi. Okul 1932 yılı sonunda kapandı. Öğretmenlerin ikisi de Zeytinli İlkokuluna öğretmen olarak atandılar.

Serpil Anaokulu:

Bu okulun 1980 yılında Edremit Eğitim ve Kültür Vakfı tarafından, parası Fatma Serpil Karagözoğlu tarafından ödenerek yapıldığını belirtmiştik. Bu okulda iki uyku, iki oyun, bir arşiv, mutfak, yemek odası ile büyük bir oyun salonu bulunmaktadır. Oyun yoluyla serbest zaman faaliyetleri (yoğurma maddesi, kağıt işleri, artık malzemelerle çalışma) yapılarak çocuklara el becerileri öğretilmektedir. Hikaye, oyun, müzik saatleri ile çocuklar eğitilmektedir. Döner sermaye ile çalışan okulda kahvaltı, yemek de verilmekte ve tam gün olarak çalışmaktadır. Ücret olarak 600.000TL.+ KDV alınmaktadır. Bir sınıfta 1-3 yaş grubu, diğer sınıfta 4-5 yaş grubu bulunmakta, toplam öğrenci sayısı 42'dir.

Okul Müdürü Kız Meslek Lisesi Müdürüdür. Okulda bir bölüm şefi, 5 anaokul öğretmeni, bir sigortalı işçi bulunmaktadır.(17).

Ceren Özel Anaokulu:

Edremit Lisesinin bulunduğu cadde üzerinde ve buzhanenin yakınında olan bu okul iki yatak, iki yemek odası ve bir sınıf ve bir de mutfaktan ibarettir. 4-5 yaş grubu çocukları kabul eden okul 1990 yılında Hayrettin Aydın tarafından açılmıştır. İki öğretmeni ve sayısı her ay değişen 20-25 öğrencisi vardır. Çalışmaları arasında el becerileri, anadil çalışmaları, spor, şarkı söyleme, resim yapma dışında çizgi film gösterileri de vardır. Saat 13.30'da iki saat süren uyku saati uygulanmaktadır.

Okul müdürü Melahat Atabek dışında iki öğretmen, aşçı, hizmetli bulunmaktadır. Eğitim bakımından Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlıdır. Ekonomi bakımından, kendi olanakları ile çalışmaktadır. Kahvaltı, öğle yemeği, ikindi kahvaltısı verilen okulun aylık ücreti bir milyon liradır. (17).

Devlet İlkokulu bünyesindeki ana okulları hazırlık sınıfı şeklindedir. Bunlar da da aynı programlar uygulanmaktadır. Ancak yarım gündür, yemek ve uyku saatleri yoktur. Kahvaltı yiyeceklerini kendileri beraberinde getirmektedirler.

Akça'y'da Tatil Köyü bünyesinde çalışan kreş, 3-6 yaşgrubu çocukları kabul etmektedir. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olmadığı gibi yöneticisinin yüksek okul mezunu olması gerekmemektedir. (17)

1993 yılında Leman Emir tarafından açılan bu kreşin büyük bir salonu, iki yatak odası, bir resim odası ve bir de mutfak vardır. Yaş gruplarına göre ayrılan çocuklara, sabah kahvaltı saatine kadar oyuncaklarla servis oynatılıyor, saat 12.00'ye kadar şarkı söyleme, kesme yapıştırma, sulu boya, renkli çamur, tuz ve tutkaldan oluşan tuz seramiği ile çocukların el becerileri geliştirilmeğe çalışılıyor. Saat 12.00-13.00 arası; Yemek, el temizliği, diş fırçalama, 14.00-15.30 arası; uyku saati, 16.00'da; kahvaltı, sonra resim, oyun oynanıyor. Saat 17.30'da günlük çalışma tamamlanarak servis arabaları ile çocuklar evlerine gönderiliyorlar. Kreşte bir müdür, üç öğretmen, 18 öğrenci bulunmaktadır. Müdürlüğü kreşin açıldığı gündenberi Leman Emir yapmaktadır.

Edremit Eğitim ve Sosyal Yardım Vakfı

Vakıf 12.04.1975 yılında kurulmuştur. Kurucu üyeleri: Edremit Noteri Cevdet Altuğ, Fabrikatör Atıf Erke, Dr.Cemal Atamer, Tüccar Mustafa Eğilmez, Fabrikatör Süleyman Tuncel, Fabrikatör Evin Ertür, Tüccar Remzi Molvalıoğlu, Yardımseverler Derneği Başkanı Leman Akpınar, Gazeteci Saadettin Öcal'dır.

Vakıf tüzüğüne göre üyelerden biri vefat ettiği takdirde yerini evlatları, ya da notere verecekleri yazılı mektupta tavsiye edecekleri kişi alacaktır.

Vakfın amacı, her dereceli eğitim, öğretim kurumlarında, öğrenim, araştırma, ihtisas yapan yoksul ve başarılı öğrencilere, öğretim kurumlarına yardım, her çeşit eğitsel, kültürel çalışmalar yapmak, bunlara yardımcı olmak, sosyal yardımda bulunmaktır.

Vakıf bugüne kadar sessiz ve iddiasız çalıştığı için halkımız tarafından yeterince tanınmamaktadır.

Vakfın kurulduğu yıl, kurucular kendi olanakları oranında vakfa bağışta bulunmuş, daha sonra sinemacı İsmail Gündoğdu tarafından Soğuktulumba mevkiinde eskiden yazlık sinema olarak, şimdi çim saha olarak kullanılan yer ile birkaç dükkan vakfa bağışlanarak vakıf sürekli gelir sahibi olmuştur.

Vakfın Yönetim Kurulu Başkanlığını önce Atıf Erke, daha sonraki yıllarda da Remzi Molvalıoğlu üstlenmiştir. Yıllar içinde kurucu üyelerden beşi vefat etmiş, vakıfname gereği bunların yerine çocuklarının görev alması gerekirken, birçok kurucu üye çocuğunun Edremit'te bulunmayışı ve başka nedenlerle vakıf yönetimi sıkıntıya düşmüş, ancak yirmi yıldır süre gelen öğrenci yardımı kesilmemiştir.

Vakıf yirmi yıldır, okul müdürlüklerince başarılı sayılmış 10-11 öğrenciye her yıl dokuz ay karşılıksız para yardımı yapmaktadır. Şimdiye kadar yardım alan bu üniversite öğrencilerinin hemen hepsi üniversitede eğitimlerini tamamlamış ve birer meslek sahibi olmuşlardır.

Vakfın ilk on yıllık gelir ve gider hesaplarını çıkarmak mümkün olmadı. Ancak son on yılda vakfın bağış, kira ve banka faizi olarak yaklaşık 72 milyon lira geliri olduğu bunun elli altı milyon lirasının üniversite öğrencilerine para yardımı olarak harcadığı ve şimdiye kadar yardım gören öğrenci sayısının 200 kadar olduğu anlaşılmaktadır.

Edremit Eğitim ve Sosyal Yardım Vakfı
Soldan sağa(oturanlar): Hakim Atıf(Vakfı onaylayan), Atıf ERKE, Süleyman TUNCEL, Remzi MOLVALIOĞLU.
Ayaktakiler: Cevdet Altuğ, Saadettin ÖÇAL, Dr.Cemâl ATAMER, Mustafa EĞİLMEZ, Evin ERTÜR.

Edremit Eğitim ve Sosyal Yardım Vakfı bu para yardımı dışında, eski Belediye Başkanı Faruk Serpil'in eşi Fatma Serpil Karagözoğlu'nun sağladığı parayardımları ile şimdiki Kız Meslek Lisesi bahçesindeki Serpil Ana Okulunu yaptırarak Edremit'e bir de Anaokulu kazandırmıştır.

Vakfın Yönetim Kurulunda halen şu kişiler görev yapmaktadırlar: Erkan Tuncel (Başkan), Ali Mete Afacan (muhasip), Av.Eşber Dumanlı, Aydın Çapan, Sabahattin Gürsu, Kamil Güvenal, Mehmet Çakıcı, Volkan Tuncel.

Edremit Çıraklık ve Kalfalık Eğitim Merkezi

Edremit Çıraklık ve Kalfalık Eğitim Merkezi ilk defa 19.11.1986 tarihinde eski bayramyerindeki caminin yanındaki Halk Eğitim Merkezinde açıldı. O dönemde teorik eğitim Endüstri Meslek Lisesinde veriliyor, pratik eğitim de değişik işyerlerinde yapılıyordu.

1986'da eğitim merkezi açıldığı zaman şu onüç meslek dalı üzerinde eğitim yapılıyordu: Tornacılık, Frezecilik, Vargel ve planyacılık, Taşlama ve alet bilemeciliği, Kaynakçılık, Saç işleri, Mobilyacılık, Motor yenileştirmeciliği, Oto motor tamirciliği (Benzin-Dizel), Tesviyecilik, Elektrik tesisatçılığı, Doğramacılık ve Soğuk demircilik.

Bu 13 dala 08.02.1987 tarihinde şu 6 meslek dalı eklendi: Dökümcülük, Radyo-Tv tamirciliği, Sıhhi tesisatçılık, Oto elektrikçiliği, Oto boyacılığı, Kaporta tamirciliği. 05.07.1987'de Bobinajcılık ve matbaacılık, 22.07.1989'da Oto döşemeciliği, Mobilya döşemeciliği, Erkek terziliği, Erkek berberliği, Ayakkabıcılık, 04.08.1991'de Bayan Kuaförlüğü, 16.01.1993'de de Oto ön düzen ayarçılığı, Bayan terziliği, Aşçılık, Fotoğrafçılık, Oto enjektör ve Pompa ayarçılığı, Elektrikli ev aletleri tamirciliği eklenerek eğitim kapsamına giren meslek dal sayısı 33 yükseltildi.

Okul binası halen Gazi ilkokulu yanındadır.

Çıraklık Eğitim Merkezinde haftada bir gün; Teorik meslek bilgisi, mesleki teknik resim, Türkçe, matematik, sosyal bilgiler, sağlık bilgisi, din dersleri okutulmakta, pratik eğitim de her mesleğe ait değişik iş yerlerinde yapılarak öğrencilerin beceri kazanmasına çalışılmaktadır.

Çıraklık eğitim merkezine hem Edremit, hem Havran hem de belediyesi olan bütün yerleşim yerleri bağlıdır. Sayılan bu beldelerdeki esnaf ve sanatkarlar yanlarında çalıştırdıkları çırakları bu merkeze kaydetmek zorundadırlar. Bu kurumdan belge almamış olanlara yetkili makamlarla işyeri açma izni verilmemektedir. İşyeri açma izni verme yetkisi olan makamlar: Belediyeler, Vergi daireleri, Esnaf ve sanatkarlar odaları ve Çıraklık Eğitim merkezleridir. Çıraklık Eğitim Merkezlerinin işyeri kapatma yetkisi de vardır.

Bu yıl, Çıraklık Eğitim Merkezinde 1170 öğrenci eğitim görmektedir. Eğitim Merkezinde dersler ustalık belgesine sahip ustalar tarafından verilmektedir. Ustalar, öğretmenlik formasyonu kazanabilmeleri için kırk saatlik pedagojik formasyon kurslarına tabii tutulmaktadırlar. Böylece okul-işyeri eğitimi bütünleştirilmiş olmaktadır. Çıraklık Eğitim Merkezi binasında ayrıca 33 meslek dalında **Kalfalık Eğitimi** de yapılmaktadır. Kalfalık Eğitimi gören öğrenci sayısı da 160'dır. Eğitim merkezinde halen bir müdür, üç müdür yardımcısı, 15 öğretmen, 3 memur, bir de hizmetli görev yapmaktadır. İlk ve şimdiki müdürü Selahattin Yay'dır.(17).

Halk Eğitim Merkezleri

Halk eğitimi; Topluma her düzeyde ve kesimdeki bireylere, ihtiyaca dayalı programlar halinde sunulan, kişilere milli ve insani değerlerle, onların ekonomik, sosyal, kültürel alanlarda ilerlemesine yardım eden sistemli ve sürekli okul dışı eğitim ve rehberlik faaliyetidir.

Halk eğitimi orta asya Türklerinde bile vardı. Orhon yazıtları, Dedekorkut masalları bu eğitimin tarihe geçmiş canlı belgeleridir.(40/2).

Ülkemizde modern halk eğitimi hareketi Yusuf Ziya Paşa, Gazi Ahmet Muhtar Paşa, Vidinli

Tevfik Paşa, gibi aydınların 1865'de kurdukları İslam Öğretim Derneği'nin (Cemiyeti Tedrisiye-i İslamiye) kuruluşu ile başlar. Önce Beyazıt'ta **Çırak Mektebi** açılır. Bu mektebin amacı çalışan halk arasında okuma yazma bilmeyenlere okuma yazma, matematik ve din bilgisi öğretmektir. Okulun büyük rağbet görmesi üzerine Aksaray'da bir şubesi açılır. Ama 1874'de resmi müdahale sonucu kapanmak zorunda kalır.

1911'de yine birer eğitim merkezi olan **Türk Ocakları** açılır. İkinci meşrutiyetten sonra Darüşşefaka Mezunları Derneği tarafından çırak mektebi yeniden açılarak eğitim çalışmaları 1928 yılına kadar sürer.

1928 Harf İnkılabı sonrası **Millet Mektepleri**, 1930'da da okuma yazmayı öğrenen halkın öğrendiklerini unutmaması için **Halk Okuma Odaları**, 1932'de de **Halk Evleri** açılır. 1956 yılında Amerika'dan getirtilen halk eğitim uzmanı Prof. Watson Dickerman'ın tavsiyeleri doğrultusunda da aynı yıl **Halk Eğitim Merkezleri** açılır. (39/24-29)

Edremit Halk Eğitim Merkezi:

Edremit Halk Eğitim Merkezi önce 1969 yılında, Tuzcumurat mahallesindeki muhtarlık binasında açıldı. Burada Okuma-yazma, Folklor, Elektrik tesisatçılığı, Bıçkı-Dikiş, El sanatları, Makrome kursları açıldı. Köylerde zeytin parazitleri ile savaş konusunda film ve slayt gösterileri yapıldı.

1970-1971 ders yılı döneminde eğitim merkezi Hekimzade muhtarlık binasına taşındıktan sonra burada Okuma-yazma dışında Pratik elektrikçilik, Saz çalma kursları açıldı. Akçay festivallerinde, Ulusal bayramlarda folklor gösterileri yapıldı.

1978'de eski bayramyeri yakınındaki İstiklal Okulundan boşalan yere taşındı. Bu bina da yetersiz kalınca bazı dükkân ve işyerleri kiralandı. Şimdiki bina 1909 yılında Edremit Maarif Cemiyeti tarafından yaptırılan binadır. Halk Eğitim Merkezi şu anda içinde büyük konferans salonu ve atölye odaları bulunan büyük bir binaya ihtiyaç duymaktadır.

Edremit Halk Eğitim merkezinde şu anda eğitim, kurslar açılarak yapılmaktadır. Onbeş kişi bir araya gelip Halk Eğitim merkezine baş vurdıkları taktirde her istenilen daldan kurs açılabilir. Kurslar gündüz veya gece kursu olarak tertiplenebiliyor. Gündüz kursları öğleden önce dört, öğleden sonra da iki saatliktir. Kurs süreleri, seçilen dala göre değişmektedir. Örneğin makine nakış kursları 8 aylık iken; Daktilo, Muhasebe, Kumaş boyama, Trikotaj, Bilgisayar kursları 4 aylık; Çiçek, Makrome gibi kurslar da 2 aylıktır. Genel istek üzerine köylerde de kurs açılabilir. Ancak kursiyer sayısının 15'ten aşağı olmaması gerekiyor.

Kurs süresi saatle bağlantılıdır. Örneğin kurs haftada iki gün ikişer saatlik ise; Kurs süresinin seksen saati doldurması gerekiyor. Kurslar usta öğreticiler tarafından verilmektedir. Bunlar yüksek tahsil, ya da meslek lisesi mezunu olup il merkezinde açılan sınavları kazanan kişilerdir.

1995 yılı olarak halen Zeytinli, Mehmetalan, Ortaoba köyleri ile Altınoluk merkezinde gece kursları sürdürülmektedir. Merkez ve köylerde kursiyer sayısı 800 dolayındadır. Yılıçinde kursa iştirak edenlerin sayısı binin altına düşmemektedir.

Kurs çeşitlerinin sınırı bulunmamaktadır. On beş kişilik gruplar sağlandığı taktirde 180 meslek dalında kurs açılabilir. Örneğin, Kalorifer atışçılığı, Yat kaptanlığı, Balık ağı örücülüğü, Koyunculuk, Tavukçuluk, Kitap cildi yapımıcılığı, Saat tamirciliği, Ev-büro tamirciliği, Yabancı dil, Judo kursları gibi.

Kursa iştirak için yaş sınırlaması yoktur. Ancak ilköğretim mezunu olması şartı aranıyor. Okuma-yazma kursları için ise; Her vatandaşı iştirak edebiliyor. Edremit Halk Eğitim Merkezi'nde 1994 yılı içinde 11 meslek dalında ve 37 ayrı kurs yerinde toplam 854 kişiye eğitim ve öğretim hizmeti verilmiştir. Eğitim Merkezinde kadrolu 6 öğretmen, bir müdür, iki müdür yardımcısı, iki memur, bir hizmetli, 12 usta öğretici vardır. Okul müdürlüklerinde Ali Rıza Aras, Sami Genli, Mehmet Kuşun, Hüseyin Zambak bulunmuştur.

Edremit Darüleytam ve Şehir Yatı Mektepleri

Darüleytam, I.Dünya savaşı yıllarında anasız ve babasız kalarak yoksulluğa uğrayan çocukların bakılıp yetiştirilmesi amacı ile açılan yetim yurtlarıdır. Savaşın başlaması ile Türkiye'den ayrılan İngiliz, Fransız, Rus ve İtalyanların boş bıraktıkları okul ve kurumların binalarından yararlanarak İstanbul ve bazı illerde bu tür yurtlar açıldı. Ama istenilen amaca ulaşamadı. 1918 mütarekesi sonrası İtilaf Devletleri İstanbul'a gelip kendi kurumlarının binalarına yerleşince, açıkta kalan binlerce yetim ve öksüz çocuk, boş saraylara yerleştirilmeye çalışıldı. Ancak giderleri karşılanamadığından İstanbul ve İstanbul dışındaki bütün yetimevleri kapatıldı. Açıkta kalan çocukların bakımlarını **Şehir Yatı Mektebi** adı ile faaliyete geçen bir kuruluş üstlendi. Yetenekli çocuklar Daüşşafaka'ya verildi. (1927). Şehir yatı mektepleri de kısa bir süre sonra kapatıldılar. (5/2896).

Edremit Darüleytam:

1918 Yılında Kaymakam Hamdi Bey tarafından Edremit'te de yetimler evi açıldı.(9/34). Bu ev Camivasat mahallesinde eski askeri hastane binası idi. Şimdiki Astsubay lojmanları yapılırken yıktırıldı. Edremit'in Yunanlılar tarafından işgali sonrası(1914'te) ilk Türk Askeri Birliği Edremit'e gelince, Edremit yetimler evine askeriye el koyarak, Edremit Askeri Hastanesine dönüştürüldü(26 ve 9/32). Yetimler evi açık iken 24.4.1919'da yetimler yararına çallık mevkiinde bir at yarışı düzenlendi. (9/19).

Burhaniye'de de aynı yıllarda Hacı Ahmet Camii'sini karşısına rastlayan sokak içinde taş yapılı bir bina yetimevi olarak kullanılmıştı.

Zümre Yatı Okulları:

Köy çocukları arasında şehit ve kimsesiz olanlarını eğitimsiz bırakmamak amacı ile açılan bu okulların giderleri(yemek ve giyim giderleri); Köy bütçeleri ve İl Genel Meclisi'nin ayırdığı ödeneklerle karşılanmakta idi.

Edremit körfezinde Zümre Yatı Okulları sadece Ayvalık-Ali Bey Bucağında, bir de Edremit'in Havran Bucağı ile Güre Köyünde açılmıştır.(22/19).

Edremit Rum Okulları

Edremit körfezindeki yerleşim yerlerinde çok eskiden beri yerli Rumlar yaşamakta idi. 18.yy'da Ayvalık'ta Türkler,çoğunlukta iken, Yunanistan'dan bu şehre çok sayıda Rum göçmen gönderilerek, şehirdeki Türk-Rum nüfus oranı Rumlar lehine yükseldi. Öyle ki 1833'de halkın çoğunluğu Türkçe bilmediğinden, hükümetle ilgil ilişkilerin çözülebilmesi için Ayvalığa 1842'de resmi bir tercüman gönderildi. (43/41). 1912'de Edremit'e Midilli ve Balkan Harbi göçmenleri geldi. (9/30).

1866'da Edremit'in üç nahiyesi (Bucağı) vardı. Kemer-Edremit (Burnahiye), Havran, Emrudabat(Gömeç). Edremit merkezinde de bucaklarında da mahalle oluşturacak kadar yerli Rumlar yaşamakta idi. Şimdiki Edremit Hükümet konağının bulunduğu yerde bir rum kilisesi vardı. Kilise yıktırıldı kilisenin yerine hükümet konağı yapıldı ve yapılırken kilisenin taş kolonları kullanıldı. Yıkılan bu kilisenin doğusunda ve güneyinde Rumlar otururdu. Süleyman Tuncel'e ait fabrika bölgesinde de Rum mezarlığı vardı.

Burhaniye'de de şimdiki Atatürk anıtının bulunduğu çevrede, güney ve kuzeyinde Hanay Camii yakınlarına kadar Rum evleri vardı. Caminin yakınındaki bir sokakta sıra sıra meyhane bulunduğundan bu sokağa meyhane boğazı denirdi. O dönemin futbol alanı yakınında da bir Rum kilisesi vardı, yıktırıldı. Bu yıkım esnasında ben ilkokula devam ediyordum. Bizler; O kilisenin yıkıntılarından alçıları toplar, okulda tebeşir diye kullanırdık.

Edremit Körfezinde yaşayan Rum toplumunun Rumca eğitim veren özel okulları vardı. 1901

yılında yayınlanan Eğitim Bakanlığı Yıllığı(Salnamei Nazareti Maarifi Umumiye)'na göre o günlerde Edremit'te, 1873 yılında açılan bir rüştiye mektebi vardı. Mektebin 27 erkek, 15 kız öğrencisi vardı. Ayrıca 9 erkek, 3 de kız ilkokulu vardı ve bu okullarda 551 erkek, 212 kız okumakta idi. Okulların üçü Edremit Merkezinde, ikisi Havran'da, ikisi Zeytinli Köyünde, diğerleri Tahta Köy ve Avcılar Köyünde idi.

Burhaniye şehir merkezinde 2, karaağaç köyünde 1 olmak üzere dört Rum İlkokulu vardı.

Ayvalığa gelince...Ayvalık'ta da şehir merkezinde bir İdadi mektebi ile bir Rüştiye,4 de İlkokul vardı. 1885'de açılan İdadi'de 42 erkek öğrenci, 1908 yılında açılan Kız Rüştiyesi'nde ise 71 öğrenci okumakta idi. Şehir merkezindeki İlkokulda 81 erkek öğrenci, 3 kız ilkokulunda da 2543 öğrenci okumakta idi. Küçükköy'de bir kız, bir erkek ilkokulu vardı. Erkek okulunda 79, kız okulunda 83 öğrenci okuyordu. Ayvalık ilkokullarının hangi tarihte eğitime başladığı bilinmiyorsa da, bütün Rum okullarının ruhsat veriliş tarihleri aynı. 29 Ekim 1311(1895). Çok ilginçtir; Ayvalık ve Edremit'teki Rum cemaatine ait ruhsatlar Rum Cemaati adına verildiği halde, Burhaniye'deki Rum Cemaatine ait okul ruhsatları Ermeni Cemaati adına verilmiş gösterilmektedir. (1/ 1186-1188).

KAYNAKLAR

- 1.1317 tarihli Salnamei Nezareti Maarifi Umumiye.
- 2.Kemal Özer, Tarihte Balıkesir.
- 3.Yurt Ansiklopedisi.
- 4.Grand Master.
- 5.Büyük Larousse.
- 6.Kadri Yetkin, Edremit Coğrafyasından Yapraklar.
- 7.Nuri Benlioğlu, Özel Edremit Ortaokulu öğrencisi, İzmir Ziraat Fakültesi Öğretim Görevlisi.
- 8.Yeni Türk Ansiklopedisi.
- 9.Giyas Yetkin, Kuruluşundan Bugüne Kadar Edremit'te Olup Bitenler.
- 10.Tahiri Harimi, Tarihte Edremit Şehri.
- 11.M.Reşit Kıpçak, Turistik-Ekonomik Balıkesir.
- 12.Pars Tuğlacı, Osmanlı Şehirleri.
- 13.Ana Britanica.
- 14.Hayat Ansiklopedisi.
- 15.Dictionaire Larousse.
- 16.Dr.Halil Kayıt, İmam Hatip Liselerinin Dünü ve Bugünü.
- 17.Okul Müdürlerinin verdiği sözlü ve yazılı bilgiler.
- 18.Abdurrahman Olcayto Günsan, İlk resmi ortaokul matematik öğretmeni.
- 19.Havranlı Nurettin Hoca.
- 20.Yusuf Onaran, Edremit Mektebi İdadi dönemi ilkokul öğrencisi.
- 21.Milli Eğitim Bakanlığı Ticaret Turizm Genel Müdürlüğü Yayını.
- 22.Milli Eğitim Bakanlığı 1936-37 Kültür Yılı.
- 23.İslam Ansiklopedisi.
- 24.Prof. Hüseyin Sipahioğlu, 1206'dan Bugüne Tıp Bayramı(Makale).
- 25.Prof. Süheyl Ünver, Türk Tıbbiyesi'nin 750 Yıllık Tarihi(Makale).
- 26.Hüseyin Arıkan, Edremit Mektebi İdadisi öğrencisi ve eski vakıf sahibi.
- 27.Doçent Dr.İbrahim Özbek, Bir 14 Mart günü(Dirim Mecmuası).
- 28.Meydan Larousse.
- 29.Tarihte Yaygın Eğitim(Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı yayını).
- 30.Mahir İz, Yılların izi.
- 31.Gazi İlyas Muhtar.
- 32.Milliyet Gazetesi, Almanak Türkiye.
- 33.Prof.Tevfik Sağlam, Nasıl Okudum.
- 34.Dr.Cemal Atamer, Edremit Sağlık Kuruluşlarının Dünü ve Bugünü.
- 35.Maarif Cemiyeti Mecmuası(1936-37).
- 36.1318 yılı Salnamei Maarifi Umumiye ve Haritası.
- 38.1960-1970 Halk Eğitim Yılı.
- 39.Milliyet Gazetesi, Osmanlı Şehirleri.

DÜZELTME:

- Dış kapakta biyografi bölümü 9. satırda 25 yataklı (25 yataklı) olacaktır.
- İstanbul Tıp Fakültesi Farmakoloji Enstitüsü Tedavi Kliniğinde Ord. Prof. Dr. Sedat Tavat olarak düzeltilir.

1917 yılında Balıkesir'in Burhaniye İlçesinde doğdu. İlkokul eğitimini Burhaniye'de, Ortaokul ve Lise eğitimini Bursa Erkek Lisesinde, Tıp eğitimini İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesinde tamamlayarak 1940 yılında mezun oldu. 2.Dünya savaşı sırasında altı ay İstanbul Gülhane Hastanesinde staj gördükten sonra 1942'de Çaycuma'da Alay ve 25 Yatamlı Hastane

Hekimliğini birlikte yürüttü. Bir yıl Bağarası Sıtma Savaş Hekimliğinden sonra İstanbul Tıp Fakültesi Farmakoloji Enstitüsü Kliniğinde Prof. Sedat Tavat'ın Asistanlığını yaparak İç Hastalıkları uzmanı oldu.

1947'de Edremit'e yerleşti. 12 yıl Sanat Okulu Hekimliği ve Öğretmenliği dışında, 12 yıl İşçi Sigortaları Hekimliği ve Verem Savaş Dispanseri Hekimliğinde bulundu. Bu süre içinde Edremit Verem Savaşı Derneği, Turizm Derneği, Çevre Sağlığı ve Doğayı Koruma Dernekleri kurucu başkanlıklarında bulundu. Edremit Eğitim ve Kültür Vakfı kurucuları arasına katıldı.

"Edremit Sağlık Kuruluşlarının Dünü ve Bugünü", "Edremit Verem ve Savaşı Derneği Kuruluş ve Çalışmaları" adlı kitapları ile Tıp Dergilerinde yayınlanmış birçok bildiri ve yazıları vardır. Hobi olarak; Fotoğrafçılık ve Yağlı boya tablo yapma ile uğraşmaktadır. Biri Makine, diğeri Elektrik Mühendisi iki oğlu ve iki torunu olan Dr. Cemâl Atamer; Mesleki kitapları izleyecek kadar Fransızca ve İngilizce bilmektedir.